

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 29

V Celovcu, dne 18. julija 1951

Cena 70 grošev

Vaše spalnice kupite v največji avstrijski specialni tovarni pohištva

AVE MÖBEL

Zaloga v Celovcu - Klagenfurt
Getreidegasse 1

Beljak - Villach, Moritzgasse
(nasproti Park hotela)

UNESCO za narodnostne pravice

Širša seja glavnega odbora UNESCO (Svet za gospodarska in socialna vprašanja pri Organizaciji Združenih narodov) je soglasno sprejel predlog, ki ga je stavila jugoslovanska delegacija. Ta predlog predvideva vključitev vseh tistih narodnih skupin o družabno življenje, katere iz kakršnih koli vzrokov ne sodelujejo oziroma ne morejo sodelovati popolnoma v javnem, kulturnem, socialnem itd. življenju določene države. Sprejeti predlog zahteva, da se v vsakem posameznem primeru dokaže:

1. ali se proti narodnostnim skupinam ne izvaja diskriminacija;
2. ali jim je zajamčen neoviran gospodarski in kulturni razvoj in
3. ali jim je zajamčeno spoštovanje njihovih kulturnih in etničnih posebnosti.

Ko slišimo ta sklep, ga koroški Slovenci ne moremo preslišati. Preveč nas zadeva in nam daje neke svetlejšje poglede v bodočnost, četudi se zavedamo ruskega pregovora, ki pravi: „Car daleko, Bog visoko“.

Narodni svet koroških Slovencev se je z vprašanji, ki spadajo v delokrog UNESCO, že često podrobno bavil in tudi napravil že svoje konkretne sklepe in potrebne korake. Organizacija UNESCO ni tako „daleč in visoko“, kot to pravi prej navedeni pregovor. Po vseh deželah ima namreč pododbore, tako tudi pri nas v Avstriji.

Avstrija je po svojem prezidentu dne 9. julija 1948 izjavila svoj pristop k UNESCO in je ta pristop postal veljaven ter velja že nekaj časa in sicer od 13. avgusta 1948. Prosvetno ministrstvo je nato končno leta 1949 z odlokom BGBl. Nr. 211/1949 imenovalo avstr. UNESCO-komisijo (OeUK). Na žalost smo morali ugotoviti, da tam niso zastopane družinske narodne skupine v Avstriji, kar je v popolnem nasprotju z ustavo UNESCO.

Narodni svet koroških Slovencev je zato v svoji vlogi z dne 29. XII. 1950 zahteval spremembo odloka tako, da dobi tudi drugorodne narodne skupine (verfassungsrechtlich anerkannte Volksstämme), torej tudi mi koroški Slovenci, svojega zastopnika. Ustava UNESCO določa namreč v členu VII., § 1.: „...da mora vsaka država-članica poskrbeti za potrebne ukrepe, ki odgovarjajo njenim posebnim okoliščinam, da včleni v delo organizacije vse glavne narodne skupine, katere se zanimajo za probleme vzgoje, znanosti in kulture, in to predvsem s tem, da ustanovi odbor, katerega člani so tako zastopniki uradnih ustanov kot tudi raznih skupin.“

Akoravno pišemo že sredi julija, še do danes nismo prejeli odgovora na tako važno zadevo. Razumemo, če so na Koroškem, kjer je šovinizem posebno ukošen, težave — saj na to se vendar pred nami na Dunaju vedno izgovarjajo — a da so naenkrat težave tudi tam, kjer je pristojna le dunajska vlada, se čudimo! Na koga hoče ona prevaliti svojo odgovornost pred forumom UNESCO? Ali se, gospodje, tako bojite, da bi na tem forumu — če bi mi imeli tam svojega zastopnika — morali odgovarjati na vprašanja: Kje je slovenska kmetijska šola, kje je srednja šola, kje zastopstvo za slovenske zadeve v deželi in na Dunaju, kako se izvaja zakon o dvojezičnih šolah, kako je bilo pri ljudskem štetju itd. itd.? Razumemo, da bi preveč pekla vest moža, ki je danes za prosvetnega ministra, če bi odgovor nujno izpadel negativno. Saj se nikakor ne sklada s katoliškimi načeli, katere g. minister tako rad povdarja, da odreja najosnovnejše pravice slovenski narodnostni skupini na Koroškem. Razen tega mora g. minister tudi

Za dosego in ohranitev miru

I. Pogajanja na Koreji

Pogajanja za premirje na Koreji v severnokorejskem mestu Kaesongu med zastopniki Združenih narodov in zastopniki komunistične Severne Koreje ter komunistične Kitajske so bila prekinjena — kakor poročamo bolj izčrpno v tedenskem političnem pregledu na drugi strani — ko komunisti niso dovolili dohoda v Kaesong časnikarjem poročevalcem zapadnih časopisov, pač pa so mogli v Kaesong časnikarji Sovjetske zveze in njenih satelitskih držav. Vsled tega je zahteval vrhovni poveljnik čet Združenih narodov, general Ridgway, da je treba nevtralizirati mesto Kaesong in njegovo okolico v oddaljenosti 8 km in da na tem ozemlju ne sme biti vojakov komunistične vojske.

Po presledku dveh dni so komunisti sprejeli zahteve generala Ridgwaya, dovolili so tudi dostop poročevalcem za-

padnih — predvsem ameriških — časopisov v Kaesong in pogajanja za premirje na Koreji so se v nedeljo nadaljevala. V ponedeljek ni bilo razgovorov, začela pa so se spet v torek zjutraj ob 2. uri (po našem času).

Razgovori — kakor poročajo — potekajo ugodno, vendar pa še niso uspeli sestaviti dnevnega reda pogajanj za premirje.

Medtem so v Ameriki že izdelali načrt, kako bi v enem letu obnovili opustošeno Južno Korejo, ako pride do miru in predvidevajo za to znesek 250 milijonov dolarjev. Seveda pa tudi merodajni vojaški krogi Združenih držav opozarjajo, da zaradi morebitnega premirja in miru na Koreji Združene države ne smejo zaupati Sovjetski zvezi in ne smejo prenehati z oboroževanjem v dosedanjem in pa predvidenem obsegu.

II. Razgovori v Perziji

Posebni pooblaščenec predsednika Trumana, Averell Harriman, je dospel v Teheran, da bi posredoval med perzijsko in veliko britansko vlado v sporu zaradi podpravljanja petrolejske industrije v Perziji. Takoj ob prihodu Harrimana v perzijsko glavno mesto Teheran, so vprizorili komunisti proti njemu velike demonstracije, pri katerih je bilo ubitih 15 oseb, nad 150 pa težje ranjenih. Vlada je nato proglasila obsedno stanje v Teheranu. Tudi Angleži niso z veseljem sprejeli posredovanja Združenih držav.

V razgovorih s perzijskim ministrskim predstnikom Mossadeq-om je Trumanov zastopnik ponudil Perziji za izvedbo sedemletnega načrta za obnovo perzijskega gospodarstva in za vzdrževanje ter izpopolnitev petrolejske industri-

je gospodarsko pomoč Združenih držav. Ministrski predstnik Mossadeq je izjavil nato, da je za sporazum z britansko vlado, vendar pa samo v okviru določil zakona o podpravljanju perzijske petrolejske industrije. Nekako prisiljen je nato tudi britanski zunanji minister v poslanski zbornici pozdravil posredovanje Združenih držav.

Pooblaščenec perzijske vlade, ki je prevzela petrolejske naprave v Abadanu, je izjavil, da bo povabil Harrimana, naj si ogleda razmere med perzijskimi delavci in bo nato mogel ugotoviti, da more samo podpravljanje petrolejskih vrelcev in petrolejske industrije izboljšati življenjske pogoje perzijskega delavstva. Samo tako pa bo tudi odvrnjena komunistična nevarnost od Perzije.

Silne povodnji . . .

V srednjem delu ameriških Združenih držav, tam kjer se stekata dve največji reki, to je Missouri in Mississippi, v velikem toku, ki ima ime po zadnjem velikem pritoku, se razprostirata zvezni državi Missouri in Kansas.

Nad ti dve pokrajini je prišla zadnji teden silna nesreča, ko je vletok Mississippi zaradi velikega deževja ob pritokih izredno narasel, kakor še ne pomnijo ljudje. Velikanske površine obeh držav, približno okoli 800.000 ha (malo manj kot cela Koroška) so spremenjene v eno samo velikansko jezero. Računajo, da je preplavljenih okrog 60.000 stanovanj in škoda cenijo na 750 milijonov dolarjev.

Tudi nad deli Gornje Italije, Švice in

jugovzhodne Francije je hučo neurje prizadejalo veliko škodo v vinogradih, sadonosnikih, na polju in v gozdovih.

Pri poplavih na Japonskem je v pokrajini Kyoto utonilo nad 100 oseb, porušeni pa je okrog 1500 hiš in okrog 100 mostov.

Na srednjem in južnem Štajerskem je napravila toča veliko škodo, v okraju Deutschlandsberg je uničenih do 80% pridelkov. Strela je ubila enega otroka in 16 letno dekle.

Tudi z Zgornje Koroške poročajo o velikih nalivih, ki so povzročili precejšnjo škodo. Toča pa je v občinah St. Urban in Sittich v okraju Feldkirchen uničila deloma do 90% pridelkov.

Nepotreben prepir

Pravijo, da je zgodovina učiteljica življenja. Vendar pa je stara stvar, da se ljudje iz zgodovine nočejo učiti. Samo tako je bilo in je mogoče, da so v koroškem deželnem zboru že spet deželni po-

misiliti, da je UNESCO organizacija, ki ne raste v avstrijskem željniku, da bi nam tako lahko branili dostop do nje.

Zato danes jasno izpovemo, da bomo našli poti, da se bo naša vloga z dne 29. XII. 1950 obravnavala na poklicnem mestu in da se bo naše vprašanje vzelo v pretres pod uvodno navedenimi tremi točkami. Naj potem merodajni in odgovorni, ki nas nočejo slišati, navedejo dokaze, ki so po soglasnem sklepu generalne konference UNESCO zapovedani.

slanci koroške ljudske stranke in poslanci stranke neodvisnih (VdU) zahtevali odpravo uredbe o pouku na dvojezičnih ljudskih šolah na Koroškem.

Proti tej zahtevi so nato poslanci socialistične stranke stavili predlog, naj posebni odbor koroške deželne zbornice prouči razmere na dvojezičnem ozemlju v Švici in pa šolske razmere na dvojezičnem ozemlju na Reki v Jugoslaviji.

Ako bodo v Švici in na Reki pravilno proučevali razmere, bodo morali gospodje koroški deželni poslanci ugotoviti, da so jim prebivalci mešanega ozemlja v Švici in na Reki povedali to, kar pripovedujejo in zahtevajo Slovenci na Koroškem že več desetletij in kar je napisano v vsaki knjigi o človečanskih pravicah.

KRATKE VESTI

Nekateri državni poslanci so v državnem zboru vprašali zunanjega ministra dr. Gruberja, če res namerava Avstrija odstopiti Jugoslaviji ozemlje z dravskimi elektrarnami pri Labudu in pri Zvabeku. Na to vprašanje zunanji minister še ni odgovoril.

Dne 26. julija pride z letalom v Celovec princesinja Royal, sestra angleškega kralja. Malo pred njo pride v Celovec šef britanskega generalnega štaba vojni maršal Sir William Slim. Naslednji dan bo v Celovcu tudi avstrijski zvezni kancler dr. ing. L. Figl z nekaterimi člani vlade.

V madžarski vojski so na zahtevo sovjetskih oblasti uvedli poleg madžarsčine kot uradni jezik obvezno tudi ruščino.

Pri protikomunističnih demonstracijah v Guatemala City v srednjeameriški državi Guatemala je bilo ubitih nad 100 oseb.

Po nekaterih poročilih je bil izvršen atentat na sovjetskega maršala Rokosovskega, ki so ga postavili Sovjeti za vrhovnega poveljnika poljske vojske in za vojnega ministra v Varšavi. Poročila pravijo, da je bil maršal težko ranjen, varšavski radio pa vse te vesti zanika.

Pri kraju Sirmitz na Zg. Koroškem je zapeljal britanski vojaški avto preko cestnega varnostnega zida. Pri nesreči sta bila dva vojaka mrtva, sedem jih je bilo težko, osem pa lažje ranjenih.

V svojem govoru v Titogradu v Crni gori je maršal Tito prvič napadel osebno tudi Stalina, o katerem je rekel, da je po vsem svetu znan zaradi svojih brk, ne pa zaradi svoje modrosti.

Dne 16. julija je dokončno odstopil belgijski kralj Leopold III. Naslednji dan pa je prevzel vladarske posle njegov sin Baudoin. Svoj odstopni govor je imel kralj Leopold v flamskem in ne v francoskem jeziku.

Ko se je sestala novoizvoljena francoska poslanska zbornica, je odstopila dose-danja francoska vlada in predsednik francoske republike je poveril sestavo nove vlade finančnemu ministru Maurice-u Petche-u.

Zunanjepolitični odsek ameriške poslanske zbornice je sklenil, da naj Združene države odtegnejo vsako pomoč onim zapadnim državam, ki bi prodajale strateško važno blago Sovjetski zvezi ali njenim satelitskim državam.

Admiral ameriške vojne mornarice je obiskal Španijo in se dalje časa razgovarjal z generalom Francom. Računajo, da bodo Združene države dobile v Španiji vojaška oporišča, zato pa bodo dobavile Španiji — tudi proti volji Velike Britanije — vojni material.

Italijanska vlada je odstopila. Računajo, da bo novo vlado sestavil dosedanj pred-sednik Alcide de Gasperi iz članov krščanske demokratske in članov republikanske stranke. Ena tretjina dosedanjih ministrov bo verjetno izmenjana.

Prebivalstvo Avstrije

Znani so prvi nepopolni podatki ljudskega štetja z dne 1. junija t. l. Po teh podatkih je bilo tega dne v Avstriji 6.881.100 oseb. Stalno bivališče pa je imelo v Avstriji dne 1. junija 6.918.959 oseb. Razlika med obema številkama je v tem, da je nekaj oseb bilo dne 1. junija v inozemstvu in da so šteli tudi osebe (vojaki), ki so pogrešane.

Od glavnih deželnih mest so objavljene samo rezultati za tirolsko glavno mesto, Innsbruck. To mesto je imelo leta 1939 (zadnje ljudsko štetje) 79.811 prebivalcev, na dan letošnjega ljudskega štetja pa jih je imelo 94.599, torej za 18% več.

Politični teden

USPEH DOGOVORA

1. Višje cene

V smislu petega dogovora o cenah, plačah in mezdah so zvišane predvsem cene najvažnejšim življenjskim potrebščinam. Zvišanje teh cen velja že od 16. julija t. l. Od tega dne veljajo sledeče cene (v oklepaju dosedanje cene):

Pšenica 1 kg (pri kmetu)	1.95	(1.55)
rž 1 kg (pri kmetu)	1.75	(1.10)
koruza 1 kg (pri kmetu)	1.55	(0.90)
mleko 1 l (pri kmetu)	1.40	(1.—)
mleko 1 l (na drobno)	2.04	(1.40)
moka 1 kg (v trgovini)	4.30	(2.98)
zdrob 1 kg	4.80	(3.50)
kruh črni 1 kg (pri peku)	5.60	(2.40)
kruh beli 1 kg (pri peku)	5.90	(3.60)
belo pecivo (žemlje)	0.42	(0.29)
maslo 1 kg (kmečko)	27.—	(18.70)
maslo 1 kg (čajno)	35.20	(22.—)
sladkor 1 kg (kristal)	6.48	(5.72)
olje	11.—	(8.—)
bencin 1 l	2.85	(2.58)
strojno olje 1 l	1.54	(1.35)
petrolej 1 l	1.82	(1.62)

Pri govejem mesu je dovoljeno že dosedanje zvišanje za 2 šil. pri kilogramu. Za telečje in svinjsko meso ostanejo cene nespremenjene. Tudi cena za živino se ne spremeni.

Električni tok bo dražji za 35 odstotkov sedanje cene.

S 1. septembrom bodo zvišane železniške tarife in poštne pristojbine. Poštšina za pismo bo 1.50, za pismo v inozemstvo pa 2.40 in za vsak telefonski pogovor bo treba plačati 1 šiling. Mesečna pristojbina za radio bo 7 šilingov.

2. Višje plače in mezde

Izračunali so, da znaša mesečno zvišanje življenjskih stroškov zaradi spredaj navedenih višjih cen pri družini (mož in žena) brez otrok mesečno približno 140 šilingov, pri družini z dvema otrokoma (ki sta oba še v ljudski šoli) pa okrog 170 šilingov. V to vsoto pa niso še vračunane višje postavke za vožnjo in pa morebitno (pa zelo verjetno) zvišanje cen pri obleki, čevljih in drugih nujnih potrebščinah.

Zato je po novem dogovoru o cenah in plačah določeno, da se približno za gornjo vsoto zvišajo mesečni oziroma tedenski prejemki. Vse plače in mezde so zvišane pri onih, ki so dobivali dosedaj do 1.400 šilingov mesečne plače, po 140 šilingov mesečno več, ali tedensko 33.60 šilingov, oziroma na uro 70 grošev. Pri onih, katerih plača je bila doslej mesečno nad 1.400 šilingov, se povzra plača za 10 odstotkov.

Za zvišanje prejemkov javnih nameščencev in uradnikov se vršijo pogajanja, vendar pa bodo verjetno zvišani prejemki odgovarjali povzrašenim plačam delavcev in zasebnih nameščencev.

S 16. julijem so zvišane doklade za otroke od dosedanjih 60 na 105 šilingov mesečno.

Tudi rente in pokojnine bodo zvišane od 10 do 12% mesečno.

PREBIVALSTVO VELIKE BRITANIJE

Pri britanskem ljudskem štetju z dne 8. aprila letos so zaznamovali večje število vselitev kakor izselitev. V času od prejšnjega ljudskega štetja se je priselilo v Veliko Britanijo tričetr milijona ljudi več, kakor se jih je izselilo.

Največ so prispevali k višku priseljenec nad izseljenci Poljaki, ki se jih je priselilo po vojni 80.000.

Celotno prebivalstvo Velike Britanije (vključno otoke v Rokavskem prelivu, toda brez južne Irske), znaša 50.368.455. To pomeni, da se je število prebivalstva v Veliki Britaniji v zadnjih 90 letih več kot podvojilo.

Iz do zdaj objavljenih števil je razvidno, da imata Anglija in Wales zelo visoko gostoto prebivalstva na kvadratno miljo. Na vsaki kvadratni milj v teh dveh deželah prebiva 750 ljudi, kar pomeni najvišjo gostoto na svetu, razen morda prebivalstva na Nizozemskem.

Zenske imajo med prebivalstvom večino, kakor je bilo to doslej vedno. V vsej deželi jih je dva milijona več kakor moških.

IZGUBE KOMUNISTOV NA KOREJI

Ameriško obrambno ministrstvo cení, da je sovražnik v prvem letu vojne, to je do 25. junija, imel 1.191.400 mož izgub, od tega odpade na ujetnike 163.130.

Videti je, da poletna vročina nekako pomirjevalno vpliva tudi na politične duhove, ki plešejo svoje plese okrog Koreje, Perzije, Nemčije itd. Čim pa nastopi hladnejše vreme, postane vse živahnejše, vročerkovnejše ali celo napadalno.

Tako se vsaj nam dozdeva, ko v soparnih dnevih občutimo mnogo manj zanimanja za politiko in so pogovori, kako preživeti dopust, na prvem mestu.

V resnici pa seveda nima z letnim časom razvoj na političnem polju kaj posebnega skupnega.

Na Koreji je utrujenost na komunistični strani vplivala pomirjevalno na UNO in USA, ki sta kakor znano, predlagali začetek pogajanj o prekinitvi sovražnosti. To bi bil prvi korak za pogajanja o splošnem miru na Daljnem vzhodu. Prvo presenečenje je bilo že pretekli politični teden za nami, ko je sovjetski delegat pri UNO govoril o potrebi po ukinitvi sovražnosti na Koreji. Kitajci in Severnokorejci so protest zavrnili. Preteklo je 24 ur negotovosti in črnogledosti. General Ridgway je poročal v Washington. Del časopisne javnosti na zapadu pa je že govoril, da je Ridgway, nasedel sovražnikovi vabi.

Potem pa so naenkrat prepovedali dostop zavezniškim časnikařem v Kaesong. Ridgway je protestiral, Kitajci in Severnokorejci so protest zavrnili. Preteklo je 24 ur negotovosti in črnogledosti. General Ridgway je poročal v Washington. Del časopisne javnosti na zapadu pa je že govoril, da je Ridgway, nasedel sovražnikovi vabi.

Cez noč pa so se pogajanja vrnila na prejšnji tir. Ridgway je dobil iz Washingtona navodila, poslal je v nasprotnikov tabor ultimativne predloge — vojaške sile UNO na Koreji so kljub začetim pogajanjem v polni vojaški pripravljenosti — in na te predloge so Kitajci in Severnokorejci pristali. Odgovor komunističnega poveljstva vsebuje nekaj točk, ki v bistvu dajejo dovolj možnosti za nadaljnje uspešne razgovore. Tako so pristali na sprejem 20 zavezniških časnikařev, na prosto uporabo ceste, ki vodi iz zavezniškega ozemlja v Kaesong in na nevtralizacijo ozemlja v obsegu 8 km okrog Kaesonga.

Svojo prvotno lahkovernost, ko je pristal na pogajanja na nasprotnikovem ozemlju, je general Ridgway popravil s svojo odločnostjo. Razumljivo je, da se Organizacija združenih narodov more pogajati le na nevtralnem ozemlju.

Prihodnji tedni bodo pokazali, v koliko je utemeljeno upanje na mirno rešitev korejskega spora.

Izdelan je predlog japonske mirovne pogodbe

Potem, ko vsled nesoglasij s Sovjetsko zvezo, oz. zaprekami z njene strani, ni bilo mogoče na skupni osnovi načeti tega vprašanja, so ostale države, ki so se udeležile vojne proti Japonski — z Ameriko na čelu, izdelale osnutek mirovne pogodbe z Japonsko. Na konferenci, ki bo v jeseni v San Franciscu, utegne priti do končnoveljavne ureditve odnosov med Japonsko in zmagovalci. Osnutek te pogodbe je izdelal znani ameriški politik John Foster Dulles in predstavlja po svoji pomirliivi vsebini predmet posebne pozornosti. V pogodbi ni govora o premaganem Japonski. Osnutek nima v sebi nobenih stavkov, ki bi spominjali na razliko med zmagovalcem in premaganem. Kar se teritorialnih sprememb tiče, izgubi Japonska nekaj otokov, se odpove Formozi. V pogodbi so določila, ki jamčijo, da japonska oborožitve ne bo mogla ogrožati sosednjih držav. Najbolj zanimivo je, da se prepušča Japonski, da se sama pogaja s Kitajsko in ni povedano, ali z Mao-Tse-Tungom ali Čang-Kaj-Šekom.

Vprašanje je, kako bodo odgovorili Sovjeti na vse to. Iz zapadnih krogov pa je slišati, da bo prišlo do sklenitve mirovne pogodbe tudi brez Sovjetov. Če bodo pa ti prišli v San Franciscu, bo to zanje koristnejše, ker bi s podpisom te pogodbe tudi mednarodno-pravno obdržali ozemlja, ki so jih zasedli ob japonskem porazu.

Varnostna pogodba med USA, Avstralijo in Novo Zelandijo

Te države (Avstralija in Nova Zelandija) sta članici Britanske državne skup-

nosti) so sklenile vojaško obrambno zvezo, ki sliči Atlantski pogodbi. Ta zveza je pravzaprav le formalna potrditev že itak obstoječe vojaške skupnosti v slučaju nove vojne in je v prvi vrsti namenjena obrambi proti kitajski rumeni nevarnosti. Zlasti Avstralci so v tem zelo občutljivi, saj je znano, da obstoja tam zakon, ki prepoveduje naselitev pripadnikov rumene rase.

V tem orkestru pa so Filipini edina država v Tihem morju, ki so se izrekli proti osnutku mirovne pogodbe z Japonsko, ker da ta Japancem preveč nudi in to tudi na škodo Filipinov. — Njih stališče je v toliko razumljivo, ker so prav na Filipinih Japonci v zadnji vojni najbolj divjali.

Harriman je prispel v Perzijo

Pred nekaj dnevi je angleški poslanik zapustil Teheran in pred odhodom izjavil, da Harrimanov obisk ne more nič spremeniti, „da nima pomena“. S tem je hotel povedati, da Perzijci tudi napram Trumanovemu izrednemu poslancu ne bodo nič popustljivejši kot so bili napram Angležem. Mogoče ima prav. Na vsak način pa so Perzijci Harrimana vljudno sprejeli. Pri svojem prihodu je dejal, da je prepričan, da je mogoče vprašanje petrolejskih polj rešiti na miren način.

Nemčija korak bližje sodelovanju z ostalimi narodi

Težak je ta proces. Tako bonnska kot francoska vlada morata miriti nespravljive duhove. Toda razvoj gre zadovolji-

vo naprej. Seveda botruje pri tem odločilno tudi Amerika. Truman je svoji zbornici predložil zakon o ukinitvi sovražnega stanja z Nemčijo. Istočasno so to storile tudi druge države, tako da je zdaj 40 držav prekinilo vojno stanje z Nemčijo.

Še vedno pa visi vprašanje, v koliko bo Nemčija sodelovala v Atlantski vojaški zvezi. Bonnski parlament se še ni mogel odločiti in zdaj pritiskajo predvsem Amerikanci, naj že končno pove svoje mnenje.

Italijani hočejo spremembo svoje mirovne pogodbe

da bi s tem mogli načeti vprašanje Trsta. Kadar gre za njih „italianissimo“ Trst, takrat pozabijo na izgubljene kolonije, pozabijo, da so vojno izgubili. Že več mesecev časopisje — predvsem komunistično, ki je do 48. leta zagovarjalo odstop Trsta Jugoslaviji — in pa neofašistično priobčuje dolge članke, v katerih zahteva vrnitev Trsta Italiji. Trst je pa po mirovni pogodbi svobodno ozemlje in to je priznala tudi italijanska vlada. Italijanska revizionistična gonja je seveda našla največ odmeva v Jugoslaviji. Maršal Tito je v svojem zadnjem govoru v Titogradu odločno izjavil, da tržaškega vprašanja ni mogoče reševati brez Jugoslavije. Po vsej verjetnosti tudi med zapadnimi zavezniki italijanski revizionizem ne bo našel podpore, kajti njih glavna skrb je ohraniti mir na tej občutljivi južno-evropski točki.

Peti dogovor o cenah

Zopet so v Avstriji skuhalih nov pakt o cenah in mezdah. Nekako „vsakdanje“ je to pri nas postalo. Kar čudno je, da ljudstvo vzame vse to še tako potrpečljivo na znanje. Menda sami uradni krogi niso pričakovali, da bi se stvar tako mirno iztekla in so zato v proglasih vlade, sindikatov in gospodarske zbornice pozivali, naj ljudje obdržijo mirne živce.

„Visoki“ aritmetiki so izračunali, da bo delovnemu človeku povsem zadoščeeno v primerno zvišani plači in da bo dobil za „ravno toliko več, kolikor znaša podražitev.“ Vendar je z lahkoto vidno za vsakega „ne tako visokega aritmetika“, da je v resnici življenjska raven padla za toliko, da je še od daleč ne more zravnati nekoliko povišan zaslužek. Pri tem pa še niti ni vračunano, koliko bodo cene še ponovno narasle. Kot doslej pozivi niso nič zalegli, tudi danes ne bodo in že pretekle dni smo opazili tako pri tkaninah kot pri drugih izdelkih, da so cene ponovno narasle. Neuradni strokovnjaki cenijo splošno povprečno podražitev na 20—30 odstotkov.

Tako nastaja vedno bolj vprašanje: „Kako bo to šlo dalje?“ Ze prezidentske volitve so pokazale, da ljudstvo nima več zaupanja v sedaj vladajoče kroge. Četudi so Avstrijci znani kot taki, ki se konservativno drže svojih „prirojenih“, bi lahko rekli, strank, je vendar za vsakogar veljaven star pregovor, ki pravi: „primum vivere, deinde filosofari“, po naše bi to rekli: najprej so življenjske potrebščine, potem šele filozofija in „višji“, ideali. Tako se zna zgoditi, da bo razvoj pri nas šel vedno bolj v skrajnost, po eni strani na desni, po drugi na levi.

Kot smo že večkrat poudarili, bi bil končno že čas, da merodajni začnejo misliti na boljše ureditve, kot so neslavni dogovori o mezdah in cenah. Lanska jesen je pokazala, kako nevaren je položaj in ob nadaljnjem razvoju ne bi mogli več računati na znano avstrijsko otopečnost. Če bi se kamen enkrat sprožil, more ljudstvo kaj naglo, kot je pokazala najnovejša zgodovina, zadržeti v skrajnost. Vsled vsega tega je opravljena za-skrbljenost, ki se loteva vedno bolj vseh krogov ljudstva. Celotni trezni listi vladnih strank ne morejo prikrivati, da ima sedanjí pakt v sebi že nastavke za naslednji novi pakt. Neki nemški list je zapisal: „Man sagt, wir Oesterreicher sind Meister im Fortwursteln“ in dostavlja: „nun sind wir ja nicht einmal mehr das!“ Saj je res postalo to „Fortwursteln“ že tako nedostojno in neuporabljivo, da od-

govornim pri tem ne moremo več prisojati ne spretnosti in ne kake posebne brihtnosti.

Delavec in nameščenec pričakujeta torej z bojaznijo nadaljni razvoj in to upravičeno. A kaj bo kmet? Tistih par grošev zvišanja za nekatere njegove pridelke se ne bo mogel veseliti, ker bo moral ugotoviti, da bo ponovno plačeval nerazumno višje cene za vse potrebe, ki jih ima: orodje, stroji, delovne moči itd. Z neumorno pridnostjo bo „garal“, da si zagotovi svoj obstoj, „akorekoč noč in dan. Tudi on si bo želel spremembe tega neznanega stanja. Če bo pa vedno zopet le razočaran, bo končno nasičen lepim besed o „paktih“, in bo tudi on zapadel parolam, s katerimi mu radikalni elementi te ali one strani obetajo boljše bodočnost.

Prošle prezidentovske volitve so bile — lahko rečemo — neko zdravo dramilo. Vendar je bilo vse to premalo in priti bo pač moralo še hušje, da se bo pri nas res nekaj zganilo. Lahko pa je, če do pravilne ureditve perečih gospodarskih vprašanj ne pride, lepega dne prepozno, kot so prišle prepozno zadnji trenutek pred 13. marcem 1938 vse napovedi Schuschniggove o novih ureditvah.

Pravijo, da božji mlini meljejo počasi, a rekli bi lahko, da mlini avstrijske politike meljejo še počasneje. Zato bomo pač še vsekakor dočakali v razmeroma kratkem času 6. pakt o cenah ter plačah in mezdah.

Kot uspeh novega sporazuma o cenah, plačah in mezdah, moremo reči, da je 10 do 12%-no povišanje plač ter okrog 100 milij. šilingov, ki jih bodo dobili letno več kmetovalci za svoje proizvode. Na drugi strani pa bo moralo plačati za omogočenje teh zvišanj gospodarstvo letno 3 milijarde šilingov in še nekaj več država (3 milijarde in pol). Zato bo morala seveda dobiti država več dohodkov (višji in več davkov), pa tudi trgovina, obrt in industrija (novo povišanje cen). Prejemki so torej povečani približno za 12%, dohodke državnega proračuna pa bo treba povečati za 27%. In kdo bo plačal ta potrebni znesek?

Pri tem je gotovo zanimivo omeniti, da smo dobili prvi dogovor o cenah in plačah oktobra 1947 in nato vsako leto po en nov dogovor. Saj je doživel prvi 14, drugi 7, tretji 17 in četrti 9 in pol meseca. — In kako dolgo življenje je odločeno petemu, ki je začel „živeti“ 16. julija letos?

Koroška slovenščina

Pisatelj Franc Finžgar je nekoč zapisal: Koroška slovenščina (to je: koroška slovenska narečja) ima še veliko besed, pristno slovenskih besed, ki so iz drugih slovenskih narečij že izginile.

To je resnica in smemo biti ponosni na to.

Profesor Ramovš je raziskoval slovenska narečja in je tudi pisal o tem. Napisal je knjigo o slov. narečjih in ji pridelal narečje-slovno karto.

A gotovo je, da se je o tem še vse premalo raziskovalo in pisalo. In vendar je stvar zelo zanimiva in tudi zelo pomembna. Ali ni n. pr. zelo zanimivo, če je naš koroški rojak France Uršič izsledil, da se govori v št. Lenartu pri 7 studencih na Koroškem in v Kranjski gori na Kranjskem isto narečje? Potem pa pridejo ljudje, ki trdijo, da se koroško slovensko narečje tako zelo loči od drugih slov. narečij, da tvori poseben jezik! In da kor. Slovenci, takozvani „Vindišarji“, tvorijo poseben narod! Kakšne laži in budalosti!

Oglejmo si danes nekoliko koroško slovensko narečje oz. koroška slovenska narečja. Naj bi čitatelji „Našega tednika“ še sami zbirali gradivo o tem in ga poslali „Tedniku“.

Jeziki vseh narodov imajo svoja narečja in to je nekaj naravnega. Zakaj naj bi bilo pri nas Slovincih drugače? Pogledajte n. pr. samo koroška nemška narečja. Neki koroški nemški duhovnik, ki je služboval v Labudski ali Laboški dolini (Lavanttal), mi je nekoč pripovedoval, da ne razume kmetov, kadar med seboj govorijo v svojem lofentolarskem nemškem narečju. Tako zelo se že kar to nemško narečje loči od drugih nemških narečij. Kako da „Lofentolarjev“ nihče ne proglasi za poseben narod?

Zdaj si pa nekoliko oglejmo kor. slovenska narečja.

Nekaj posebnega je izgovorjava črke „k“. Če v latinskem jeziku vidimo, da je črka „k“ ali kakor se v latinskem jeziku piše, črka „c“ pred samoglasnikoma „e“ in „i“ izgovarja kot c. Npr. bečede, ki jih slišimo pri maši: confiteor, culpa, vobiscum izgovarjamo kot: konfiteor, kulpa, vobiskum. Toda Caecilia ne izgovarjamo kot Kekiliya, marveč kot Ceciliya. Lahko črko c pred e in i izgovarjajo kot č, torej: Čeciliya.

Nekaj podobnega imamo v slovenskih narečjih. Rožansko, ziljansko in nekatera gorenjska slovenska narečja izgovarjajo črko k pred e in i kot č. Če tukaj se kaže, da se rožansko in ziljansko slov. narečje bolj približuje sosednemu gorenjskemu slov. narečju nego podjunkskemu. Narečja ne poznajo ne deželnih ne državnih mej. In črko h izgovarjata Rožan

in Ziljan, če za njo stojita e ali i, kot š. Npr.: čihati, činkati, čidati, s'šé, drvé, dam oreše, oreš', šiša, ščera, hrušče, čpeti, čita, ročé, čepa, v'soče šišé, žgančé kuham. V vseh teh slučajih Rožan in Ziljan izgovarjata k in h kot č oziroma kot š. Podjuncan pa v vseh teh besedah izgovarja črko k kot k, črko h pa kot h. Torej: kihati, kinkati, kidati, suhe drúve, dam orehe, orehi, hiša, sekira, hruške, kipeti, kita, róke (r'ke), kepa (kjapa), visoke hiše, žganke kuham.

Že v besedah: s'šé drvé — suhe drúve vidimo, da ima podjunksko narečje čisto drugačen naglas (akcent) nego rožansko in ziljansko narečje. Podjunksko narečje ima isti naglas kakor sosednje štajersko slov. narečje, rožansko in ziljansko narečje pa ima isti naglas kakor ga ima gorenjsko narečje. Podjuncan pravi: večer, srebro, zlato, blágo, drúve, óko, úho, zóbi, r'ke, nóje, z'bi bolijo. Rožan in Ziljan pa naglašujeta v vseh teh slučajih podobno kakor Gorenjec na zadnjem zlogu, torej: večér (večir), srebró, zlató, blágó, drévó, okó, uhó (ušé), zobí, ročé, nóje, zobí boló. Podjuncan pravi: Bógu hvala, ljubezen do Bóga, óstanki, ótava, účen, péčen (páčen), jésen, vígred. Medtem ko imata rožansčina in ziljansčina v vseh teh besedah gorenjski naglas.

Okrajšane oblike: pojó, cvetó, tekó Podjuncan ne pozna; on pravi: pójejo, cvetijo, téčejo. Rožan in Ziljan rabita podobno kot Gorenjec okrajšane oblike. Podjuncan pravi: jaz, štú, nič, nit, dim, kruh, miš; druč, útu (uče); dreti se, bom šov; trepetam; saj ti nič ne storm (storim). Rožan in Ziljan pa pravita podobno kot Gorenjec: jes, tle, n'č, n't, d'm, kr'h, m'š; spet, stric; vekati se; bom šu; tresem se; saj ti nič ne naredim.

Pšeničnemu kruhu povsod na Koroškem pravijo: pogača, ne: beli kruh; besedo tovst rabita Podjuncan in Rožan; Ziljan pravi: debel. (Čehi pravijo: tlust, kar je isto kot: tovst).

V Podjuni pravijo: klet, v Rožu: hram. Rajni profesor Krajger, doma iz Štebna pri Globasnici, ki je bil poročen s Poljakinjo, mi je nekoč pripovedoval, da ima podjunksko narečje nazal (nosnik), podobno kakor poljsčina. N. pr.: venč (poljsko: vienc) mesto: več, žgóje (skozi nos izgovorjeno) namesto: žganje, Krčóje (Krčanje), pajenk (pajek).

Čisto nekaj posebnega je v podjunkskem narečju izgovorjava samoglasnikov a in e. N. pr. svómo trasem (slamo tresem), jaz'k (severo-slovensko: jazyk), māt namesto: met, svāt namesto svet (heilig), vāda namesto voda, mōti namesto: mati, gvadat (gledat), prekvat (preklet), sōma (sama), mōrnvat (južno od Drave; severno od Drave: pōvnat = go-

voriti). Podobno izgovarjanje samoglasnikov najdemo v Dravski dolini na Štajerskem (na Pohorju).

Rožan pravi: mavha, Podjuncan: torba. Rožan: zec, Podjuncan: zac (zajec). Rožan: vreč, je vreča, Podjuncan: žjáč. Podjuncan: košoglav, Rožan: razoglav. Rožan: kovčat, Podjuncan: cukati, cuka me. V Podjuni pravijo: čujem namesto slišim. N. pr.: tenko čujem, tovtstvo čujem (tanko slišim, slabo slišim). Koroška slovenščina ima še glagol: nām, nāti za: pustiti. N. pr.: naj ga, naj = pusti ga, pusti; to pa že nam veljati = to pa že pustim veljati.

Beseda: „sodim“ se rabi v drugih slov. narečjih samo v prenesenem pomenu, nem.: richten. Na Koroškem se rabi še v prvotnem pomenu in pomeni: rešat. Žito se sodi z rešeti, potem ko je zvelo. Predno se žito veje, se tóči, radaseja = reta. Skozi rešeto se sodi, skozi radasejo se tóči. — Revmatizmu pravijo v Rožu: skrnina. Svinjskemu hlevu (svinjaku) pravijo v Podjuni: petóvnjak, v Rožu: hlevci. Rožan in Ziljan pravita: bom šu, Podjuncan: bom šov. Kumaram pravijo v Podjuni: murke, v Rožu severno od Drave: kumare, južno od Drave: murče.

Nova maša v Gorenčah

Srednja vas je v soboto 14. t. m. doživela izredno lepo slovesnost. Sprejela je novomašnika, Stadlerjevega Mirkeja. Kakor zmagoslavje je bil njegov prihod v domačo vas kot duhovnik svete Cerkve. „Prišel je,“ kot je slavnostni pridigar dejal, „s hosano, kot Kristus na Cvetno nedeljo, da takoj nato vzame križ svojega mojstra in ga ponese skozi Veliki teden duhovniškega življenja.“

V nedeljo na vrh je vsa fara in nešteti verniki sosednjih in daljnjih fara — celo iz Bistrice na Zilji so bili — spremila novomašnika, preč. g. Brumnika Mirka, od domače hiše k oltarju ob farni cerkvi, tja pod starodavni dve lipi, ki sta videli že več gorenjskih primicij. Senčen prostor je zajel — saj vročina je bila huda — na tisoče ljudi.

Ob asistenci duhovnikov, preč. gg. Markla in Škorjanca, ki sta izšla oba iz

Rožan in Ziljan pravita: „fleten“, Podjuncan te besede ne pozna. V Podjuni severno od Drave, to je okrog Velikovca imajo za izposojenko „fleten“ lepo slovensko besedo: brzen. V Podjuni svedru pravijo: l'bozec, zemljemercu: meričnik, ledvicam: lump'ce (latinsko: lumbi). Neróden pomeni v Podjuni: nerad; npr.: neróden uboga = nerad uboga. Okrog Pliberka pravijo: présenc, v Rožu in v okrog Velikovca: prajtl.

Stin pomeni v Podjuni: sončen kraj; v stin = v senčnem kraju; senca je samo senca pod drevesom ali kakim drugim predmetom.

Vočavlat se = lotiti se. Vónčat (vančat) = paziti; vančaj se = pazi se; na živino, na otroke vančat (= na živino, na otroke paziti). Stogleji (Podjuna) = trakovi za čevlje. Grčiti (svinje) (velikovška okolica) = klati. Jadno (Podjuna) = hitro. Skrāja (Podjuna) = čeljust. Mrzi mi (Podjuna) = ne ugaia mi. Podjuna: vol nosi i g o na glavi, j a r e m na vratu. V Podjuni severno od Drave pravijo: skedenj, južno od Drave: gumno.

Koroška slovenska narečja so lepa in pristno slovenska narečja!!!

Srebrna maša v Kotmari vasi

V nedeljo, dne 8. julija, so obhajali kotmariški preč. g. župnik, Franc Repnik, 25-letnico, odkar so prvič kot novomašnik pristopili k božjemu oltarju.

Pred glavno sv. mašo se je zbralo pred župniščem veliko število faranov, zastopniki občine in šolska mladina. Cerkveni odbor je pozdravil g. jublanta in jim izročil v dar v imenu cele fare dragoceni mašni plašč.

V imenu občine je pozdravil jublanta g. občinski tajnik in mu izročil v spomin lepo versko sliko.

Šolska mladina je pozdravila svojega duhovnega učitelja z deklamacijami in s petjem otroškega zbora. V imenu šole je pozdravil srebrnomašnika g. učitelj, ki vodi tudi šolski otroški zbor.

Nato je bila v cerkvi slovesna sv. maša, med katero je imel slavnostni govor častiti g. dekan Kr. Košir. Pri sv. maši je asistiral č. g. župnik vetrinjski.

Naj ohrani Vlado nebes in zemlje g. jublanta še mnogo let v vinogradu Gospodovem, da bi praznoval še zlati in biserni jubilej.

R. L.: SLIKAR - IVAN GROHAR

1. nadaljevanje

Kljub vsem težavam pa je vzdržal. Prav je zapisal ob njegovi smrti nekdo: „Toda kako bi ustvarjal ravno slovenski umetnik, če bi ga ne redilo brezmejno upanje in bi mu ne sijale zlate sanje na mračno pot.“ (J. Regali, Dom in svet. 1911).

V tem času popolnega nerazumevanja od strani domače slovenske javnosti pa je žel s svojimi deli na razstavah v tujini priznanje za priznanjem. Leta 1904 je s tovariši razstavil na I. jugoslovanski umetnostni razstavi v Beogradu in bil tam odlikovan z redom sv. Save. 1905 v Berlinu pri Wertheimu, leta 1906 je razstavil v Sofiji in v Londonu, 1907 v Trstu, 1908 v Krakovu in Varšavi, nadalje na Dunaju v društvu Secesija in drugod.

Šele leta 1909 se je malo začelo zboljševati tudi v domovini, ko je bila prirejena I. umetniška razstava v paviljonu, ki ga je dal na svoje stroške postaviti Richard Jakopič. Tu so se potem vršile razstave leto za letom in tu so ti neumorni prvoboritelji slovenske moderne umetnosti prebili led tudi v domovini.

Leta 1911 je dobil Grohar od Deželnega odbora kranjskega večjo štipendijo za potovanje po Italiji. Umetniku se je izpolnila s tem davna želja in poln načrtov se je pripravljala na to pot. Toda 4. maja 1911 je prišla ponj bela smrt in odvedla od trpljenja razočaranega in skrušenega moža v boljše domovanje. Pokopan je v

Ljubljani pri sv. Križu in pred dobrima mesecema dni je minilo 40 let, kar je ta mojster slovenske moderne umetnosti odšel v večnost.

Videli smo, kako veselo in dobrohotno je javnost sprejela Groharjeva dela na I. umetniški razstavi leta 1900. V čem je torej vzrok, da ga je ista javnost potem tako odklanjala in pustila živeti ter umreti v tolikšni revščini in da smo ga odkrili prav za prav v letih po prvi svetovni vojni? Vzrok nam je iskati v nerazumevanju javnosti, ki za to umetnost ni imela smisla in dobro je, če si to umetnost nekoliko ogledamo.

Na prvi razstavi je pokazal Grohar slike iz domačega kmečkega življenja, polne humorja, zanimivih tipov in povsem razumljive. Taka dela imenujemo genre (žanr). Ljudem so ugajala. Groharjeva slika Petelin je gotovo spadala mednje. Toda umetnik ž njimi ni bil zadovoljen; ko je prišel domov, je videl lepoto pokrajine, narave, sonce, meglice, bujno drevje, domače kmečko življenje, pisane barve, sploh čudovito stvarstvo, in kakor z magično močjo ga je ta narava priklenila nase, sklenil je, služiti ji in samo njej. Bolj in bolj je videl, da s tisto tehniko, katere se je bil naučil v Gradcu, pa tudi pri Ažbetu v Monakovem in pri starih mojstrih v Pinakoteki, ne more podajati sonca in svetlobe, katere je narava polna in sklenil je torej, poiskati v naravi sami učiteljeve tehnike in umetnosti. Predvsem je odslej stalno slikal zunaj — in kot posledica tega — v svetlih barvah, ker je le tako mogoče biti pravičen tonom v naravi.

Barv tudi ni več na paleti mešal, temveč je polagal drugo poleg druge na platno. Temu njegovemu ravnanju pa je bolj nego čopič ustrezala kot sredstvo lopatica, in torej je z lopatico nanašal barve na sliko. V to tehniko se je še bolj zari, ko je spoznal dela južnotirolskega slikarja Giovannija Segantinija. Tu je videl, da je tudi sam na pravi poti, kajti Segantini je bil dosegel mnogo tega, za čemer je Grohar sam stremel. V slikah je skušal upodobiti vse tisto prelivanje svetlobe in barv v prirodi, vso tisto sproti nastajajočo pa tudi sproti izginjajočo lepoto, ki je z vsakim hipom drugačna in ki jo more umetnik dojeti samo z neprestanim intenzivnim gledanjem in opazovanjem, ne pa s slikanjem po spominu. Vsak hip je narava drugačna, ta trenutek daje ta vtis, naslednjega že zopet drugega. Ne da bi bili vedeli zanje, so Grohar in tovariši stremeli za takšno umetnostjo, kakršno so Francozi imeli že 30 let in ki so jo tam imenovali: impresionizem, umetnost slikanja vtisov, slikarje pa impresioniste. Našim umetnikom so rekli „kozolčarji“, kar pomeni skoraj isto. Zanimivo je, da sprva tudi Jakopič in Jama nista vedela drug za drugega, temveč sta se šele kesneje seznanila in ugotovila, da hočeta oba isto. Potem pa sta sklenila prav človeško in umetniško prijateljstvo. To je bila torej tista umetnost, zaradi katere ti može doma niso dosegli priznanja. Bila je za tedanje slovenske razmere preveč revolucionarna, za tedanji starokopitni okus preveč nova in nenavadna. Danes, ko gledamo nazaj, vidimo, da se je v umetnosti naših impresionistov, na ne-

pojmljivo zakonit način izrazil pravi umetnostni genij slovenstva, da je ta umetnost nastala in potekla iz najčistejših virov narodne duše in da je prav zato, ker je verno podala njeno bistvo, tudi v svetu dosegla taka priznanja. Medtem, ko so drugi člani še dočakali to zarjo, ki se je začela v letih po prvi svetovni vojni, je Grohar prej umrl in je bila njegova usoda posebno tragična.

„Koprivnik v Bohinju“ je bil eno prvih del, naslikanih v novem slogu. Z njim se je umetnik vidno poslovil od tega, česar se je bil naučil v šoli. Sprejaj je upodobil koprivniške travnike, njive, značilni vodnjak na štango, skupino kmečkih oseb pod rdečim dežnikom, kamor so se zatekle pred pripeko sonca, v ozadju pa gozd in planine. S slike veje v gledalca pravi zrak, atmosfera, svetloba poletnega dne — kar je bilo za naše tedanje razmere novo. Rdeči dežnik je žalibog v naslednjih letih obledel. Ako je bil stari slog še figuralen in na tradicijo vezan, je Koprivnik naznanjal novega, krajinarstvo, nastajajoče prav iz sodobnega ali modernega umetniškega gledanja.

V Škofji Loki je potem Grohar ta slog v neprestanem slikanju v prosti prirodi izpopolnjeval od leta do leta. Takemu slikanju pravijo s tujim izrazom plein air, to je polni zrak. In od leta do leta bolj je Grohar postajal v svojih delih impresionist, ki upodablja naravo in stvarstvo zlasti z natančnim opazovanjem njenih bežnih vtisov, njenih nastojenj v svetlobi in barvi, njene „prave resničnosti“, kot so ti umetniki trdili. (Koniec prihodnjic.)

Pismo iz brazilskega pragozda — ki ga ni

(1. nadaljevanje)

Železnice imamo vsake vrste, tuje, državne in nacionalne, tramvaje občinske in kanadske, avtobuse take in drugačne, avtomobile vse ameriške, povrh pa čolne in ladje in jahte in zrakoplove, ki jih lahko kupite kar v trgovini franco in na dom postavljene, vse seveda na obroke. Da se vse na obroke dobi, je posebno pri aeroplanih zelo praktično: človek se že lahko dvakrat ubije, aeroplan pa še vedno ni plačan in se lahko kramarskemu Sirijcu (tukaj so ti hujši kot judje) še v grobu smeje, da si ga oigral!

Danes sem bral v časopisu letne račune tukajšnje kanadske družbe Light & Power Co., ki nam preganja temo in poganja naše tramvaje, ki jim pravimo bondi. Če je tukaj nekaj posebno dobrega za služake, se namreč vedno najde velika ameriška družba, ki je pripravljena iz same prav posebne naklonjenosti do naše dežele spraviti ta dobiček ven. Na zunaj se taka družba vedno spozna po imenu „nacional“ ali „brasiliera“. Kanadci tega trika še niso pogruntali in imajo kar angleško ime in 33 milijonov dolarjev čistega dobička za preteklo leto. Toliko namreč samo tistega, ki so ga lahko preko banke iz dežele spravili. Seveda se mi siromaki smilijo, ker nekateri tramvaj vozi z izgubo. Zato so gospodje že prevdarili, da bodo nekaj takih linij prodali prav iz usluge našim občinam. Telefonske centrale bodo pa še nekaj časa sami vodili, ker imajo še toliko novih prijav, da bodo morali naprave razširiti in rabijo za najnujnejše naprave 100 milijonov dolarjev. Vam je to seveda vse prav in nam ni nič počez, posebno, če bi še Amerikanci že enkrat povedali, koliko dolarjev mislijo k nam poslati v smislu točke 4. Trumanovega programa za podporo manj razvitih in zaostalih dežel. Ko bomo to zvedeli in dobili izplačano, potem pa mislim, da bo že počasi prišel čas, da bomo tudi tu postavili kakšnega Mozadeka.

Ker je tukaj vse ameriško, razen onih artistov s Zugspitze, ki sedaj v Rio po strehah vozijo in bodo prišli kmalu v Šem-Pavel, je seveda tudi cirkus ameriški in je oni dan za reklamo vodil slone po mestnih ulicah. Pred franciškanško cerkvijo pride enemu teh rilčarjev na misel, da bi malo pogledal v „Casa dos presentes“, če bi imeli kako primeren darilo za njegovo nevesto. Ni čakal, da bi mu prodajalci pokazali kaj primerne, ampak je kar sam segel z rleem po policah in preizkusil dragoceni porcelan, če je dovolj trden, da se ne raz-

bije. Pa ni bil dovolj trden in ni slon potem nič kupil ter odšel iz trgovine, praznih rok. Cirkus je sicer plačal 30.000 za neupljeno blago, pa trgovcem se je to najbrž malo zdelo in je brž nato trgovina pogorela. Sem bil kar vesel, da nisem zavarovalnica, ampak če bi bil, škoda tudi ne bi plačal. Saj vem, da ni slon zažgal.

V časopisih ste že prej brali, da se je tukaj na progi proti Rio spet enkrat vlak zaletel v nek petrolejski tank. Pravijo, da se to večkrat zgodi, tudi pri Vas gotovo. Na vsak način je res, da se ljudje rajši peljejo na tej „progi“ z aeroplanom. Pa to ni važno, važno je le to, da zahteva odškodnino za mrtvimi več ljudi, kot pa je bilo mrtvih. Na žalost nisem bil dovolj nagel, da bi se informiral, kdo so bili potniki, ki niso zgoreli. Bi tudi jaz še morda za koga odškodnino dobil.

V zvezi s proslavo 700 letnice karmelskega škupulirja so priredili tu nekako potovanje čudodelnega kipa karmel. Matere božje po vseh državah Brazilijske. Kip je bil v maju tudi teden dni v Sao Paulu. Zaključna slovesnost se je vršila ob zelo veliki udeležbi ljudstva v noči od sobote na nedeljo 12. in 13. maja na ogromnem trgu pred stolnico. Polnočno mašo je bral tukajšnji kardinal Mota. Tudi na dan sv. Rešnjega telesa je bilo v procesiji, ki se vrši popoldne, kakih 50.000 ljudi, kar je za to skoraj poganško mesto (po zaslugi brezštevilnih tujcev, ki ga napolnjujejo in tvorijo dobri dve tretjini prebivalstva) precej. Tudi je bila v nedeljo navrh spet na Praça de Sé (Trg pred stolnico) zelo lepa mladinska slovesnost s skupnim obhajilom mladine ob proslavi beatifikacije papeža Pija X. Na tem področju so posebno delavni salezijanci, ki imajo v tej deželi povsod ogromne vzgojne zavode.

Pokvarjen po slabih vzgledih in prevzet ameriškega duha sem se tudi jaz pričel ogledovati za boljšim mestom, ker mi „Tednik“ dopise le slabo plačuje, „Domoljub“ pa menda več ne izhaja, kot sem čital tu v „Coreio de Manha“. Ker je dežela velika, sem hodil na ogled najprej z bondijem, nato z avtobusom sem in tja. Skoraj bi šel enkrat tudi z vlakom, pa sem si še pravočasno premislil. Sem si dejal, kaj če bi pogledal v pragozd. Če imaš nekaj krajcarjev (to je namreč naš denar) v nogavici, se tak načrt prav lahko izvede. Vam bom kar povedal, kako.

(Konec prihodnjic)

Na izvitih teke Amazonke

V kratkem bo odšla anglo-ameriška odprava proti izvirom reke Amazonke. Kot znano izvira Amazonka, ena od največjih rek na svetu, v Perurjskih Andih in teče nad 6.000 km daleč skozi Brazilijo, sredi ogromnih pragozdov in džungl, dokler se ne izliva v Atlantski ocean na višini ekvatorja.

Mnogo odprav je že raziskovalo dotoke tega veletoka, le malo pa se jih je upalo prodreti do izvirov reke na visoki andski planoti, na zahodni strani Južne Amerike, zaradi katerih vlada med zemljepisci še vedno spor: nekateri trdijo, da prihaja Amazonka iz reke Marañón, drugi pa, da iz rek Ucuyali in Urubamba, ki izvirajo vse v Peruju.

Odprava bo odpotovala pravočasno, da prispe na reko Amazonko ob koncu deževne dobe in bo nato plula po reki navzgor z motornimi čolni, navadnimi čolni ter se posluževala konj in mežgov. Velik del potovanja bo vodil po edini prehodni poti, to je po reki sami, ki teče skozi pragozdove in najbolj divja področja sveta, pokrita z neprodorno

zmešnjavo milijonov rastlin in dreves, kjer ležijo miazemska močvirja, z aligatorji, električnimi ribami, kačami in mrčesom, ki prinaša najsmrtnejše bolezni. Ostanek poti bo vodil izven džungle, na goli visoki planoti v višini 4000 m, kjer je vse revno in golo, med ledeniki in snežnimi vršaci, ki se dvigajo nad 7000 m.

Kljub tej malo mikavni sliki se poteguje na tisoče mladih ljudi za udeležbo pri odpravi. „Vsi, ki se priglašajo — je izjavil eden od organizatorjev odprave — so nadljudje, če verjamemo njihovim navedbam. Vsi govorijo dovršeno špansko, znajo upravljati jadrnice in motorne čolne, jahati na divjih konjih, voditi mežge, loviti ribe, plezati po gorah, kuhati, vsi so preizkušeni boksarji in rokoborci in ne zgrešijo s puško nobenega cilja. Nekateri imajo tudi celo zbirko univerzitetnih diplom.“

„Kar zadeva mene — je zaključil skromno organizator — sem miroljuben človek, ki me imajo doma radi, in če bi imel dovolj denarja, bi vzel s seboj svojo ženo, ki imenitno kuha.“

Ljubezen

Takrat je bilo na svetu lepo, ko si še naše domove krasila, vsi smo uživali tvoja darila, ki jih po tebi deli nam nebo.

Vsa nasmejana si prišla na vas, z nami pod lipo na klopi sedela, vrtinca ti je ob zidu duhtela, tebi se klanjal pšenični je klas.

Kadar si v stiski odprla srce, sladko tedaj ti je tekla beseda, sosed je cenil in ljubil soseda ter mu sočutno otiral solze.

Krožil je angel miru nad teboj; s plaščem pokrila si naše slabosti, krivdo odpuščala, polna kreposti, trud si sladila in brisala znoj.

Danes pa s soncem za hrib si odšla. Pekel široko zdaj žrelo odpira, bruha sovraštvo in srečo razdira, siloma trga srce od srca.

Krik se razlega do rešnih bregov: „Vrni ljubezen se, rajska nevesta, pridi spet v naše domove in mesta, reši naš čolnič pogubnih valov!“

Limbarski

VABILO!

Vse, kateri ljubijo slovensko igro in ljubke domače pesmi, vabijo obirski in lepenski učenci na prireditve, ki bo v nedeljo, 29. julija ob 1/21. uri v kinodvorani v Železni Kapli. Prireditve dve igrici, pri katerih poje obirski otroški zborček.

Po dežju

Žive vode iz studenca mavrica se je napila, kakor pisana zastava do neba se je razvila.

Padajo srebrne kaplje, stvarstva čudovita mana, rosa, polna blagoslova, moč in čudodelna hrana.

Blagodejno tekočino vsa priroda željno pije, bujna rast kipi iz zemlje, nove vence cvetje vije.

Limbarski

Cvetlice življenja

Majhna si cvetlica še — kak' nedolžno gledaš v svet! Mene je tvoj ljubki cvet srečnega naredil že! —

Lepi je mladosti čas, nežni in duhteči cvet! Hitro bo ta raj nam vzet, starčki bodo že iz nas...

Majhna bo cvetlica še venčala srce vedno...

Nam zaprla bo... oko, da se večnost nam odpre! —

Valentin Polanschiegg

Spisal: J. ŠIMON BAAR

GOLOBČEK

Poslovenil: ALOJZIJ NEMEC

ROMAN 24. NADALJEVANJE

Za hip je nastal premor — tiho, potem pa je zadnjč zavalovilo:

„Midva ji ne bodeva kos, bodeva kos —“

Glas je utihnil — zamrl. — Župnik je za hip napeto poslušal, se li znova ne oglasi. Ne, ni se. Obrisal si je obraz — morda so bile solze — morda kapljice tihega pomladnega dežja, ki je šuštel po strehah in v kronah dreves. Črna in kakor zid gosta tema je bila pred Holoubkom, kateremu se je nenadoma zazdelo, da voha smrad po dimu, kakor bi kje slama tlela. Zaslišal je ropot bližajočega se vlaka, dvoje rdečih oči je presekalo temo. Nekje je prestrašeno tulil pes. Zavel je hladni vetrič, da so se drevesa stresla in prestrašeno boječe zavzdihnili. Zdajci pa je naravnost pred Holoubkovimi očmi nekaj zamolklo butnilo in naglo kakor vodomet je planil proti nebu žareč roj isker, za njimi pa so švigali rdeči zublji.

Holoubek se je tako prestrašil, kakor bi mu sunil bodalo v srce. Nagnil se je ven in z obupnim glasom zavpil na ta rdeči šop ognjenega cvetja: „Gori!“ Tako potem pa se je streznil, se obvladal in še enkrat z vso silo zakričal skozi odprto okno: „pri Bohaču gori!“ Zdaj se je obrnil, prižgal luč in hitel buditi očeta, sestro in družino.

„Očka! Barica! Vstanite!“ je burno tolkel na vrata.

„Kaj je, kaj se je zgodilo?“ je klical zaspani oče, zdajci pa je zagledal v oknih rdečo zarjo. Prekrižal je roke in kričnil: „Jezus, Marija! Gorimo!“

„Ne bojte se, to ni pri nas, malo proč! Pri Bohaču gorijo hlevi, k nam ne bo prišlo. Zbudite Hanzeka, jaz stečem tja,“ je v eni sapi povedal Holoubek in ga ni bilo več.

Preden pa je pritekel na mesto, je bila streha nad hlevom že en sam ogenj. Po njej so plesali plameni, skakali in se zvičali kakor kače, med seboj so se objemali in spet razpletali — bučali in prasketali so, kakor bi se režali sami vrage. — Holoubek še nikdar ni videl tako strašnega prizora. „Vstanite!“ je udaril z vso silo na okno pri Bohaču, da je zažvenketalo, „in odprite!“ Psi so besno lajali po vsej vasi, ljudje so se prebujali iz spanja, gasilska trobenta je zatrobila, iz zvonika so planili v tiho noč divji udarci na plat velikega zvonika, lokomotiva na tiru je s parno piščalko presunljivo, dolgo klicala na pomoč.

Vrata so se sunkoma odprla, župan Bohač je bos, razoglav in v nočni obleki klical skozi okno na dvorišče: „Konje ven! Nekdo naj skoči najprej po konje!“

Kakor bi naročil naravnost Holoubku, je župnik jadrno skočil k hlevom, pahnil proč dekle, ki je glasno jokala in skušala odpreti duri, sunil v vrata in opazil tik pred seboj stati dva para prhajočih konj, ki so strigli z ušesi in boječe gledali šop svetlobe, ki je lil skozi duri in okna, in se dušili v sivem dimu, ki je silil skozi vse špranje lesenega stropa.

Ogenj mu je prasketal nad glavo in plapolali plameni, toda Holoubek tega ni slišal ne videl. Mirno je stopil med konje, pogladil vohajočega konja po upognjenem vratu, ga nagovoril pomirjajoče kakor otroka in, kakor hitro so konji začutili bližino človeka, svojega prijatelja, so se prenehali plašiti, mirno so se pustili odvezati in peljati ven. Na pragu so konje jemali župniku iz rok ljudje, ki so že pritekli in, ko je privedel četrtega in hotel ven, da se nadiha svežega zraka, je nekdo zaklical: „Še kobila je notri! Ne pozabite na kobilo!“ Holoubek je med vrati globoko zajel sape in se poslušno obrnil spet noter. In res, v kotu v posebnem zapazu kakor v krletki, je stala kobila, upognjena, kakor na skok pripravljena. Dim je postajal vedno gostejši, na stropu skozi špranje je silil ogenj, plamenčki so že lačno lizali tramovje in deske pod prstenim ometom in Holoubku svetili. Hotel je kobilo mirno nagovoriti, pa jezik se mu je zateknil. Spoznal je, da mora hitro delati. Skočil je torej k pregraji, da bi jo potegnil iz oboda pri kamnitem žlebu — toda kaj je to? — glej, kobila je pokazala zobe in kakor pes hlastnila po roki. „Najbrž grize, zato pa je na verigi,“ je pomislil Holoubek in znova poskusil. Dihal je težko, slabo videl, prasketanje nad glavo je raslo z vsako sekundo, pa vendar ni odnehal, zgrabil je kobilo z levico za nozdrvi, jo stisnil in z desnico skušal izvleči verigo skozi obroček. „Če se mi ne posreči, bom moral zbežati, zaradi konja vendar tu ne bom poginil,“ je mislil, medtem pa se je veriga po srečnem prijemu vdala in Holoubek je z vso močjo vlek el ži-

val proti vratom. Sam pa tega ni videl, kar je videla kobila. S hrbotom je bil obrnjen proti izhodu, pred katerim so se s strehe sipale iskre kakor dež in padali šopi zgorelih snopov.

„Zasuči jo, krepko jo zasuči —“ je zdajci čul za seboj očetov glas. Storil je tako, tedaj pa se je sam prestrašil. „Kako pridem ven?“ ga je pretreslo. Skozi dim je videl očeta, kako si slači suknjo in se mu bliža. „Za Boga, očka!“ je zopet hotel zaklicati, pa ni mogel; imel je polne oči, grlo, prsa in usta pekočega dima — toda oče — usta je imel zavezana z robcem — je že priskočil, vrgel kobilo suknjo na glavo, jo zgrabil z eno roko za uhelj, z drugo se ji je uprl v pleč in ostro velel: „hihot, mala, hihot!“ Kobila je z zakritimi očmi, tresoča se od strahu, navzad stopala k durim in oče in sin pa sta jo porinila na dvorišče.

Stari Holoubek je takoj pustil konja in ujel sina, ki se je opotekel. Počasi ga je peljal k vodnjaku, kjer ga je posadil in umil. Župnik je težko, krčevito dihal, močno ga je silil kašelj, grabil je z odprtimi usti zrak, za hip je zgubil zavest, zaspal, čez trenutek pa se je globoko odahnil in prišel k zavesti. Vse to je trajalo komaj četr ure. Ljudi se je nalezelo vedno več, v velikem krogu so obstopili pogorišče in se naslajali nad prekrasno, izredno predstavo, ki se jim je zastoj nudila in venomer menjala. Močno osvetljena pročelja sosednjih hiš, obrisi ostrejšij in krošnje dreves so se lepo odražale na temnem ozadju, od reke sem se je vlekla belkasta megla, dvignila se je nad ogenj, se razpršila in se zlila s stebrom črnega dima. (Dalje prihodnjic)

CELOVEC

Nedeljska služba božja je vsako nedeljo in praznik ob 1/9. uri v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse. —

KAMEN

To bi vam že pred enim mesecem morali povedati: prvo nedeljo junija je bil pri nas blagoslovljen prenovljeni gasilski stolp. Stari je že v gube lezel in je bil res že slednji čas, da so ga gasilci podrli, drugače bi se bil sam podrl. Novi stolp je čeden, lepo bo služil svojemu namenu: gasilsko orodje visi v njem. Blagoslovitev je izvršil domači dušni pastir, g. dr. Cigan, ki je imel tudi primeren nagovor. Blagoslovitvi je prisostvovala številna četa domačih gasilcev, iz Velikovca pa je prišel na slavnost tudi okrajni poveljnik gasilcev.

Čudno se je nekaterim zdelo, da so sodelovali tudi mohliški pevci. Zapeli so eno samo pesem in še to — nemško. Saj so kamenski pevci že marsikdaj in lepo zapeli.

Po blagoslovitvi je bil v gostilni „Pod skalco“ srečolov in ples. Da je ples trajal do zgodnjega jutra, pa ne dela časti prirediteljem.

**ZA HLADNE VEČERE
PULOVER IN JOPICA**
originalni italijanski vzorci
Grüner
Celovec - Klagenfurt, Burggasse

V začetku tega meseca je bila pri nas birma. Prevzvišeni g. škof so prišli pregledat faro in birmat naše otroke. Dan je bil lep in se je že za sprejem zbralo veliko ljudi. Sprejem prevzvišenega g. škofa je bil ob devetih pred cerkvijo: otroci so ga pozdravili s petjem in deklamacijami, nato pa še domači dušni pastir z vznesenim govorom. Po maši, med katero je lepo prepeval domači mešani zbor in deloma vse ljudstvo, je prevzvišeni g. škof podelil birmancem zakrament sv. birme. Birmancev je bilo izredno veliko — 159. Cerkev je bila za to priliko zelo lepo okrašena. Vsa čast dekletom, ki so se tako potrudila.

NONČAVAS

Ni bilo ne šteljanja in ne ojetja in vendar se je glasila pozno v noč vesela pesem, da je odmevalo od Komelskih hribov. Zadovoljno je šumela Bistrica in stara lipa je raztegnila svoje veje, kakor bi hotela blagosloviti prebivalce srečne vasi, ki se znajo v časih potrebe znajti na poti sloge in medsebojne pomoči.

Občina ni hotela videti potrebe in tako so se zbrali sosedje in se zakleli, da bodo postavili sredi vasi močan železobetonski most. Danes je most že postavljen in izročen prometu. Delal bo čast vasi in korist bodo imeli od njega še pozni rodovi.

Ta slučaj nam kaže, kako potrebna je pravilna razdelitev občinskih zastopnikov na vse vasi, da pridejo na ta način tudi potrebe vseh delov občine v občinski pisarni do veljave. Pri nas pa Cirkovč, Nončavas, Komel in Komelski vrh nimajo zastopnika v občinskem svetu in tako je ta del občine v mačehovski oskrbi, medtem ko so drugi deli občine prekomerno zastopani v občinskem svetu.

Valovi Bistrice pa bodo pod novim mostom šumeli novo pesem o nesebični delavnosti, o bratski ljubezni in medsebojni samopomoči.

STRMEC—PODKORENSKO SEDLO

1. julija so odprli pri nas mejo. S tem je zopet vzpostavljena zveza s Kranjsko goro in Podkorenem. Tako upamo, da bo ta dogodek pripeljal več letoviščarjev na naš lepi Strmec.

KORPIČE

Dolgo smo čakali na delavce, da bi začeli z regulacijo našega hudournika. Sedaj se jih je nekaj pojavilo in pravijo, da jih bo še več prišlo. Tako se bomo lahko nekoliko bolj oddahnili, saj je res bila regulacija že skrajno potrebna. Hvala Bogu ni prišlo ob taljenju snega do večje povodnji, česar smo se vsi bali.

Pri Marchiju so pa našli okoli dvesto ličink krompirjevega hrošča. Vsi smo se radi tega zelo razburili. Zato smo pa tem bolj natančno pregledali naša polja in sklenili smo, da bomo stalno na straži, da se ta golazen ne zaredi.

Pri nas na Koroškem

KOMEL IN POŠTNA DOSTAVA

Kmetije po naših hribih so raztrešene, druga od druge oddaljene. Le redko se oglašajo pri nas tujci, ker smo ja dve uri hoda oddaljeni od Pliberka.

Da je tudi poštna uprava pozabila na naše kraje, pa je nekaj res nezaslišane. Poštne dostave pri nas sploh ne poznamo. Vsako karto moramo sami iskati v Pliberku na pošti. Pač pa najde davčni eksekutor pot na Komel. Celo eksekutor se čudi, da pri nas ne poznamo poštne službe in da nam niti davčnih predpisov ne dostavljajo. Seve plačujemo tudi mi davke za vzdrževanje pošte, ki pa za nas nima nobenega interesa. Eksekutor se pri nas oglaš dostikrat že preje, predno dobimo predpise davkov, če nismo utegnili sami iskat pošto v Pliberku.

Dostikrat se pripeti, da leži nujna pošta po več tednov v Pliberku in tako utrpimo radi te malomarnosti poštne uprave materialno škodo ali moramo celo plačevati kazen.

Z malimi stroški bi bila poštna uprava v stanu dostavljati pošto vsaj dva ali trikrat na teden, saj vemo, da v sosednji labudski dolini tudi gorski kmetje od strani pošte niso tako zanemarjeni kakor mi in sprejemajo vsaj parkrat tedensko pošto na dom.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

Lahko bi kdo mislil ta šmihelska fara pa bo kmalu izumrla, ko bremo vedno samo o pogrebi in včasih o kaki poroki, ali imajo ti zakoni kaj zaroda, o tem nam pa kronist nič ne poroča.

Zato hočemo danes enkrat tudi o teh veselih dogodkih tega leta poročati širši javnosti. Če koga krstijo, ja nič ne zve, mo, sploh že posebej pri nas, ko je fara tako raztrešena, da Blačan Strpinca ne pozna, Rinkolanar pa Bistričanov ne vseh.

V Breški vasi se je rodil staršem Pavlu in Sofiji Podričnik roj. Ažman sin Pavel Ernst 10. I. Pri Čiku so dobili majhnega Rudija 17. aprila. Pri Lužniku pa je hotel imeti Folt naslednika, zato so dali tudi sinčku ime Valentin, krščen pa je bil na god sv. Alojzija; četudi nima ime Alojzij, pa bo gotovo priden deček kot sveti Alojzij.

Na Bistrici: Janez Werkl in Hilda roj. Mört sta dobila kar za novo leto lepo darilo, Drago Johano. Pri Feratu dela kratek čas Stankotu Krautu in Rozki mali Beno Stanko, tako so ga krstili g. župnik 3. julija.

Rute pri Bistrici: Družini Jožefu in Barbari Konič sta bila podarjena kar dvojčka Jožef in Adolf dne 4. junija. Sedaj bo imela mati še več skrbí — ima itak še štiri otroke — da si zapomni kako je enemu in drugemu ime.

V Večni vasi: Pri Črniku so dobili majhno Hildo 19. I. upamo, da bo bolj zdrava in čvrsta kot dekle, ki je bilo rojeno v Železni Kapli. Pri Vrtniku pa je zagledala luč sveta Metka, hčerka Alberta in Marije Hafner roj. Rutar, dne 15. junija.

Dvor: Srienec rabi mladega kmeta, zato so mu dali pri krstu ime Franc, da bo vreden naslednik Franca Stefan pd. Srienec in Marije Stefan roj. Ovnič. Mali Franc je bil rojen 5. II.

Pri Ogrinu tudi niso hoteli zaostati, zato so prinesli 18. aprila k krstu malega Hermana, Korej in Ančka Bričko roj. Viternik pa sta ponosna na svojega naslednika.

Na Letini je napravil veliko veselje staršem Albinu in Ottiliji Wastl roj. Sze-zuka 6. II. mali Günter.

Blato: H. Krištanu na Blatu je prirajal mali Mirko 28. II. v veliko radost mlademu Krištanu, Alešu Lutnik in ženi Matildi Lutnik roj. Kristan.

Pri Hrastu pa so dobili že drugega fantka Ferdinanda Scherzer 9. majnika, ki bo delal starejšemu bratcu Jureju kratek čas. Zadjaka iz Repelj pa sta prinesla h krstu Janeza Pavla Čik 3. VII., ki se je rodil pri Kerbicu na Blatu Janezu in Jožefi Čik roj. Retko.

Podkraj: Pri Najberžu je bilo veliko

veselje ko so dobili prirastek. Franc in Jožefa Neubersch sta mu dala ime Jožef Franc, da nosi ime starega očeta in mladega ateja. Tako bo najbolje preskrbljeno za bodočnost. Upamo, da bo ostal zdrav in čvrst, kakor te štiri mesece njegove življenjske dobe.

Dolnčiče: Pri Kreplnu so dobili malega Poldija, da oče ne bo sam z imenom Leopold Tomasch in mati Terezija Tomasch roj. Leitgeb bo lažje pozabila umrlega otroka.

Pri Pongracu pa morajo pestovati starejši bratci in sestre malega Franceja, ki je bil rojen 17. aprila Maku in Mariji Rožman.

Pri Marku je zagledala luč sveta Milka 16. IV., da ima mati Angela Sedovšek še več dela in skrbí.

Podlbič: Fric in Marija Večko sta dobila malega Hermana 28. aprila. H. i. M. Karisch pa sta bila botra otroku.

Pri Lorbergu pa bo mali Janez delal Luku in Elizabeti Würfler roj. Sadnek kratek čas, rojen je bil 6. junija.

Podgora: 1. julija so krstili č. g. kaplan Mihaela Zablatnik, ki je bil rojen 16. junija pri Ompracu v večje veselje Mišanu in Mariji Zablatnik roj. Pratekar. Tako imajo sedaj pri Ompracu malega Miheja, ki bo delal skrb in kratek čas staršem.

„PAGO“ pljače iz sadnih sokov

Imajo v primeri z limonadami 3 prednosti:

- iz čistih naravnih sadnih sokov (nobenih esenc, nobenih barvil)
- večja vsebina sladkorja
- polnitev brez klic

Izdovalec — JAKOB PAGITZ

„Tekoče sadje“ CELOV-C-KLAGENFURT, Waagplatz

Tako, sedaj pa vidite, kako so pridni naši zakonski pari, naše vasi. Lahko pa tudi poiščete vasi, ki bodo kmalu izumrle, ker ni nobenega naraščaja. Letos smo našli za novo šolsko leto samo 2 fantka in 6 deklic, to je pa res premalo za en razred. Takrat so bila vojna leta, sedaj bo pa že bolje! Če smo kakega malega pozabili, naj se pa oglasi, mrtvi se pa ne morejo, če nič ne poročamo včasih o njih.

VEŠKI STAN

Na prsih naše stare Pece stoji v mirnem planinskem zavetju lepa lesena pastirska kočica, ki nudi pastirju v poletnem času stanovanje. Pa tudi planince, ki prihajajo na goro, da si tukaj odahnejo in za kratek čas pozabijo skrbí vsakdanjega življenja, prijazno vabi in sprejema pod svojo streho.

Tri tedne je naš večletni pastir Karel čuval s pastirsko palico v roki živino. Ta ga je že tako vzljubila, da se je vsa vkup zbrala in z močnim mukanjem dala izraziti razočaranju, češ zakaj nas tako hitro zapušča, ko se je pretekli teden poslavljaj in predal pastirsko službo novemu pastirju. Krave so se z debelimi očmi vprašajoč pogledovale in se spraševale: „Morda z nami ni bil zadovoljen, smo ga morda preveč jezile?“ Bik ga je tudi prav debelo gledal in se nazadnje še nasmejal, ta potepuh nesramni!

Toda Karel, kako rad bi še tudi vnaprej bil ostal tu zgornj v planinski tihoti. Saj ga je Peca že čisto zajela, vendar pravi, da mu srce veleva v dolino. Vsak dan plaziti se po strmih višinah za živino, je že prenaporno za njega. Toda meni se dozdeva, da mu srce še kaj drugega veleva! — Si vsa leta sam kuhati in posode pomivati, kdo pa bo to zdržal na večnost? Meni se zdi, da si je šel v dolino gospodinjo, kuharico iskat. In zato, dolinska dekleta, bodite pripravljena, če bo prišel Karel trkat na okence — oprostate — na vrata, sem hotel reči!

Prepuštil pa mi je dobrohotno svojo „čarobno palico“, katero je živina že vso obiljala in jo zato dobro pozna. S to palico mi bo moje pastirjevanje zelo olajšano, ker me bo živina s tem častitljivim „žezlom“ v roki prej priznala za naslednika in se mi bo podvrgla.

Pasem letos sedem in sedemdeset glav goveje živine iz vseh krajev naše Podjune. Paša je razmeroma dobra in če bo

Bog dal ugodno vreme, bo tudi vnaprej kaj za pod zob. Do sedaj je živina še vsa zdrava, tudi jaz pa prosim Boga, da bi bilo tako tudi vnaprej. Živina ostane noč in dan na prostem, ob slabem in lepem vremenu, jaz pa si skuham zvečer pristnih ajdovih žgancev, jih dobro zabelim in zraven spijem skodelico mleka, pa zaspim brez skrbí, boljše kot pa marsikateri spodaj v mehki beli postelji.

Na dan sv. Ane pa Vas vse vabim že sedaj v Veški stan in na Peco. Bom kar začel mleko nabirati, da bom gasil žejna grla. Tisti, ki bodo prišli prvi, bodo dobili še sveže mleko, ostali pač le kislo mleko ali pa skuto. Za tiste pa, ki niso več „mlečniki“, imam za vsak slučaj pripravljeno tudi še vino, žganje in pivo.

Prisrčno pozdravlja! Vaš novi pastir.

PEČNICA

Ravno sredi košnje smrti, ko se je tudi pri nas pojavila smrt in je iztrgala iz naše srede dva stara farana. V teku enega tedna sta umrli Kusternikov in Kunčičev oče. Kljub visoki starosti sta bila oba do zadnjih tednov še krepkega zdravlja. Pokopali smo jih na domačem farnem pokopališču.

Naši cerkveni ključarji še vedno pridno zbirajo darove za nabavo cerkvenih zvonov. V ta namen so tudi priredili v nedeljo, dne 1. julija, po sv. maši pri Ravšu v Spodnjih Borovljah srečolov. V teku tri četrt ure so bile razprodane vse srečke in razdeljeno je bilo 200 dobitkov. Za zaključek srečolova, kjer so se mogli ljudje res dobro razveseliti, je bil še ples. Z uspehom te prireditve so lahko zadovoljni obiskovalci, pa tudi cerkveni ključarji, ker so dobili kar lep znesek za zvonove.

Okrog šole je postalo nekako tiho, odkar smo zaključili šolsko leto, tudi omnibus, ki je dovažal otroke v šolo, je sedaj bolj prazen in mirno, brez živčava je v njem. Pred zaključkom šolskega leta so priredili otroci šolsko prireditev, kjer so posamezni razredi izmenoma v obeh deželnih jezikih zapeli nekaj lepih pesmic, vmes so deklamirali. Zlasti posrečene so bile rajalne vaje pod vodstvom gospe Brucknerjeve. Med temi pa je bila zlasti lepa „Ko dan se zaznava“. Sledil je še srčan igrokaz. Vsa šolska prireditve je pokazala, da so se otroci v šoli med tem šolskim letom res mnogo naučili, za kar gre vsa zahvala vsemu učiteljskemu zboru.

Pri sv. maši, ki je bila darovana v zahvalo za vse prežete dobrote med šolskim letom, so otroci v ljudskem petju lepo prepevali.

Po razdelitvi spričeval pa smo iz obrazov že mogli videti, s kakim uspehom so zaključili otroci šolsko leto: veseli, vsi nasmejani obrazi so bili poleg resnih obrazov in nekaj obrazov je bilo potrhtih in žalostnih.

RUDA

V zadnji številki, ko smo prinesli nekatere novice z Rude, se nam je vrnila neljuba pomota, ker so zamenjana nekatera imena. Pravilno bi se moralo namreč glasiti: Posestnik umetnega mlina, Puschacher, si je postavil gospodarsko poslopje s hlevom. Johan Oswaldi p. d. Renner na Dobravi pa si je namesto starih lesenih uredil 3 nove zidane sobe.

GLAVNI DOBITKI RAZSTAVNE TOMBOLE

V okviru koroške deželne razstave bo dne 15. avgusta na kardinalskem trgu velika razstavna tombola s sledečimi glavnimi dobitki: Puch-motorno kolo, kombinirani električni šivalni stroj, eno možko in eno damsko kolo in še 500 drugih lepih dobitkov. Cena tablicam, ki jih morete dobiti v vseh trafikah ter v posebnih stojnicah na benediktinskem in na novem trgu, je samo tri (3) šilinge. Čisti dobiček tombole je namenjen olepšavi celovškega mesta.

ČAS RAZSTAVE SE BLIŽA

V času od 9.—19. avgusta bo v Celovcu 1. deželna razstava.

Ker je pričakovati velikega obiska, ne bo zadostovalo število razpoložljivih hotelskih in privatnih sob. Zato vabi razstavni odbor vse one, ki bi mogli za omenjeni čas oddati eno ali več sob, da to sporočijo razstavnemu uradu, Benediktinergarten (baraka), tel. 36-81, podšteev. 692.

Za oddane sobe bodo seveda lastniki dobili primerno odškodnino (najemnino), katere višina je odvisna od ureditve in komforta sobe.

Pomoč gorskim kmetom

Obstoj gorskih kmetij bo zaradi gospodarskih razmer vedno težji. Že kmetje v ravnini, kjer je obdelovanje lažje in kjer so tudi prodajni pogoji za kmetijske pridelke boljši, bodo mogli obstati samo, ako bodo znali in mogli prilagoditi svoje gospodarstvo splošnim gospodarskim razmeram. Vse to pa je mnogo težje za gorske kmete, ki so daleč od prometnih zvez in daleč od trgovskih središč. Ti morejo za prodajo le malo pridelati, večkrat pa ne pridelajo niti toliko, kolikor potrebujejo za prehrano svoje družine in morajo večji ali manjši del življenjskih potrebščin kupovati.

Pomanjkanje delavcev je vedno večje in to pomanjkanje se pozna še prav posebej pri gorskih kmetijah, kjer je delo zelo naporno in že zato delavci neradi gredo na take kmetije. Razen tega pa gorski kmetje zaradi posebnih gospodarskih razmer ne morejo plačati delavcem toliko, kakor morejo to kmetje v ravnini in v bližini mest.

Zato je za obstoj gorskih kmetij še posebno važno, da s skupnim delom in z nabavo strojev poizkušajo zmanjšati potrebo po tujih delavcih in da tudi sebi olajšajo delo.

Ze lansko leto je imela kmetijska zbornica večje zneske na razpolago iz Marshallovega sklada za obnovo evropskega gospodarstva, s katerimi je pomagala pri nabavi kmetijskih strojev. Tudi letos bo dajala iz ameriškega sklada za obnovo evropskega gospodarstva deželna kmetijska zbornica prispevke gorskim kmetom pri izboljšanju gospodarstva.

SPLOŠNA NAVODILA

Posojila in prispevke morejo dobiti gospodarske skupnosti, predvsem zadruga, pa tudi posamezni kmetje za nabavo posameznih strojev in večjih strojnih oprem. V strojni zadrugi dobijo pomoč tudi posamezni kmetje. Saj more le strojna skupnost nabaviti stroje, kakor na pr. traktor, ki ga posamezni kmetje ne morejo nabaviti in bi bila taka nabava tudi nerentabilna.

Pri skupni nabavi strojev imajo prednost skupine kmetij, kjer je v načrtu komasacija (zložba) in je ta načrt že v izvedbi.

Prispevke pri nabavi strojev je mogoče dobiti samo pri nabavi novih strojev, ki bodo nabavljeni v tekočem koledarskem letu.

POGOJI ZA PRISPEVEK ALI POSOJLO

A. Skupna nabava

Pri skupni nabavi strojev za strojno kmetijsko zadrugo, ali traktorsko skup-

nost je mogoče dobiti prispevek in posojilo, ako se zadruga ali združenje obveže za nakup sledečih strojev: traktor s kosilnico, plug, krožna brana in 1 do 2 poljska voza z gumijevimi kolesi. Priporočljiv pa je razen te obvezne nabave še nakup kultivatorja, sejalnega stroja in njivskega ter travniškega valjarja. Tudi za te stroje je mogoče dobiti prispevek. Da je mogoče vse te stroje, ki predstavljajo veliko vrednost, primerno spraviti, mora biti na razpolago dobra strojna shramba. Ako je to treba šele urediti, je mogoče tudi za to dobiti prispevek.

Za skupno nabavo omenjenih strojev je potrebno, da imajo kmetje pri nabavi velikega traktorja s 26 konjskimi silami skupno vsaj 100 ha obdelovalne površine (njive in travniki), pri nabavi malega traktorja (15 konj. sil) pa vsaj 60 ha.

V večjih skupnih naseljih je mogoče dobiti tudi prispevek pri ureditvi pralne naprave, pralnih strojev in pralne centrifuge. V taki ureditvi bi dobile gospodinjstvo pomoč, kakor si jo danes skoraj ne morejo predstavljati.

Za vse omenjene skupne nabave je mogoče dobiti posojilo do 60%, v izjemnih slučajih pa posojilo do 40% in prispevek do 20% nabavnih stroškov.

B. Za posamezne kmetije.

Ne samo strojne skupnosti tudi posamezni kmetje morejo dobiti prispevek pri nabavi strojev in sicer:

1. Motorne kosilnice onih znamk, ki so že preizkušene („Stadler“, „Austro-Rapid“, „Reform“); prispevek je 2.000 šilingov.

2. Žične vzpenjače s 500 m žice (debelost 5 mm) z vsemi pripadajočimi stroji (plug, brana in pogonski motor — električni ali dizel). Prispevki bodo priznani le za popolnoma nove naprave in sicer za nabavo vzpenjač do 50% nabavnih stroškov, največ pa 2.500 šilingov; za nabavo električnega motorja 500 šil., za nabavo dizel-motorja (4 do 8 HP ali 8 do 15 HP) 2.500 šilingov. Prispevek morejo dobiti seveda samo pravi gorski kmetje.

3. Ureditev vodovodov. Potrebne navsote za ureditev, spopolnitev in izboljšanje vodovodov daje kmetijska zbornica. Prispevek pa je za vsak meter cevi 10 šil., za iztočno pipo (Auslaufhahn) 30 šil. in za izlivko (Ausgussbecken) 150 šil.

4. Ureditev za uporabo gnojišnice (Gülleanlage). Prispevek je mogoče dobiti za nabavo sesalke (pumpe), cevi do 350 m dolžine, opreme (armature) ter mešalne naprave in sicer do 20% ter posojilo do 40% nabavnih stroškov.

C. Posojilo za nabavo strojev.

Pri nabavi nekaterih strojev morejo dobiti prispevek tudi v posebnih slučajih posamezni kmetje, četudi je drugače dovoljen prispevek samo pri nabavi teh strojev za strojne skupnosti. Ta prispevek pa je mogoče dobiti samo kot posojilo v višini do 50% nabavnih stroškov in sicer pri nabavi traktorja s plugom in kosilnico, stroja za trosenja hlevskega gnoja, dvigala in pihala za slamo in seno, naprave za odvažanje gnoja iz hleva, kosilnice z napravo za vezanje snopov in pa frezerja za vrt in sadonosnike.

KAKO DOBITE PRISPEVEK?

Prošnjo za prispevek ali posojilo je treba vložiti na okrajno kmetijsko zbornico na posebnem obrazcu, ki ga dobite pri okrajni kmetijski zbornici. Okrajna kmetijska zbornica tudi daje vsa potrebna pojasnila. Zato svetujemo vsem onim gorskim kmetom, ki se zanimajo za prispevke in za posojila v spredaj opisanem smislu, da se čim prej posvetujejo s pristojnimi uradniki pri okrajnih kmetijskih zbornicah. Prošnje pa morajo biti najkasneje do 15. septembra pri deželni kmetijski zbornici v Celovcu. Zato mora biti vložena pri okrajni kmetijski zbornici prošnja vsaj že en mesec prej.

Prosilci dobijo nato rešitev od deželne kmetijske zbornice in ako je prošnja ugodno rešena, morejo kupiti prosilci sami stroj pri kaki kmetijski zadrugi ali pa tudi pri trgovcu s kmetijskimi stroji. Ta nakup pa mora biti izvršen najkasneje do 31. januarja 1952, ker s tem dnem zapadejo vsi že priznani prispevki in vsa posojila, za katere do tega dne niso kupljeni stroji.

VAŽNA NOVOST V STAVBARSTVU

Zadnja leta se v stavbarstvu na Koroškem in to prav posebej v južnem delu dežele vedno bolj uporabljajo takozvane Cerva-plošče, ki imajo ime po izdelovalcu, stavbenem mojstru v Beljaku, ing. Hans-u Cerva.

Te plošče omogočijo pospešeno gradnjo in tako zelo pocenijo delo in celo stavbo. Za 1 m² te plošče je potrebno 15 kg cementa in 3 kg jekla. Z uporabo te plošče je mogoče v 1 uri izgotoviti 1 m² stropa. Kmetovalci uporabljajo te plošče (tip IV.) zelo radi pri gradnji hlevov in je mogoče s temi ploščami graditi stropo do 8 m razpetine. Obremenitev je pri takih stropih dopustna do 5.000 kg na 1 m².

Cena plošč je različna z ozirom na način izdelave in svrhu uporabe ter je 40 do 66 šilingov za kvadratni meter.

SVETOVNA PROIZVODNJA POTNIŠKIH, TOVARNIH AVTOMOBILOV IN AVTOBUSOV JE V LETU 1950 PRESEGLA PROIZVODNJO V VSEH PRETEKLIH LETIH. DOČIM JE BIL V LETU 1949 IZDELANIH 8.169.881 VOZ, JE TO ŠTEVILLO V LETU 1950 NARASTLO NA 10.488.266 VOZ.

K tej celokupni svetovni proizvodnji so največ prispevale Združene države — 8.002.787 voz. Od tega odpade na potniške avtomobile 6.665.628 voz, na tovarne avtomobile 1.332.247 in na avtobuse 4.907 voz.

Sledeči pregled kaže višino proizvodnje v onih državah, ki kot prve sledijo Združenim državam. Tako so v letu 1950 izdelale:

	Potniški avtomobilov	Tovor. Avtob.
Združene države	6.665.628	1.332.247
Kanada	284.797	103.418
Francija	257.292	97.981
Nemčija (zah.)	219.405	82.876
Italija	101.510	25.557
Anglija	522.515	262.702 (z avtib.)
Sovjetska zveza	65.600	351.000
Ostale države	51.827	37.680
Skupno	8.148.374	2.293.461

Evropo cenijo, da je izdelala v letu 1950 — 12.255.113 potniških, tovornih avtomobilov in avtobusov. Za ostale predele sveta pa veljajo sledeče številke: Azija 1.039.047 voz, Afrika 1.191.633, Oceanija 1.931.114, severna in južna Amerika (razen Združ. držav) 4.320.321 voz.

Vaša športna oprema

Je v športni hiši

„Davas“
(K. KUNTSCHITZ)

Celovec-Klagenfurt, Bahnhofstr. 26, Tel. 22-49

Christian

Buchelt jun.

SLIKARSTVO
PLESKARSTVO
NAPISI

Celovec - Klagenfurt, Tarviser Straße 1

Telefon 44-04

Naročnike na vse strani

V zameno za oljnata semena Vam dajemo
JEDILNO OLJE

po najugodnejših pogojih

Westritschnig & Kulterer

Kmetijski pridelki, trgovina z mešanim blagom

čevlji

Celovec-Klagenfurt, Vö kermarkler Str. 13, tel. 26-97

VELETRGOVINA

Otto Baum

Celovec-Klagenfurt,
Waagplatz 5 — Tel. 32-27

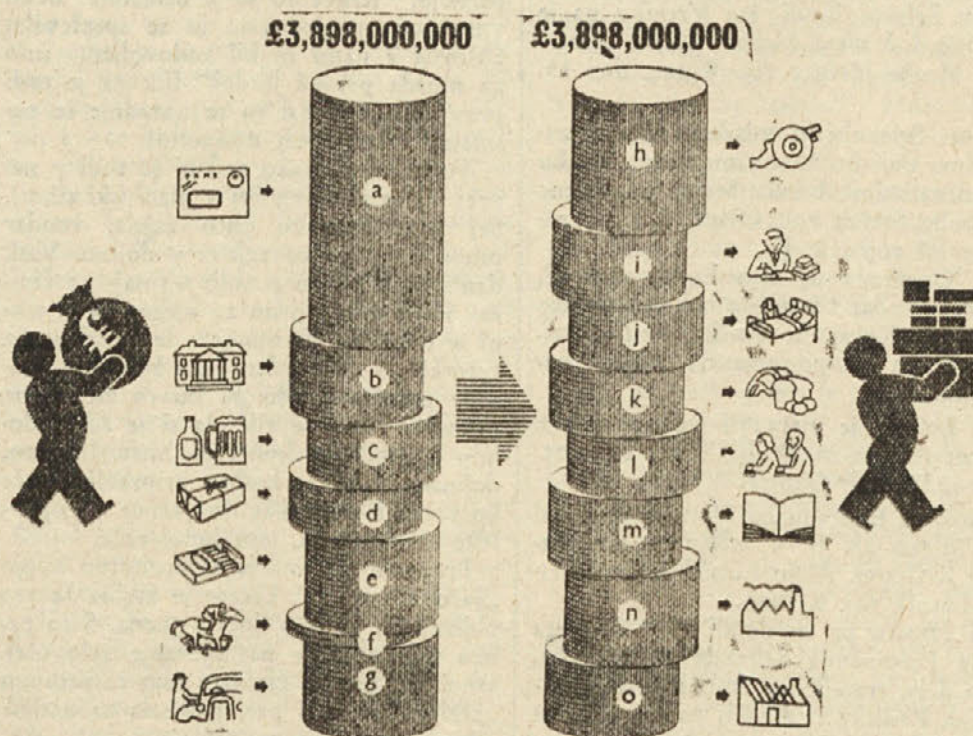
TRGOVSKA IN KOMISIJSKA
AGENTURA — JEDILNA
OLJA IN MASCOBE

OGLASI prinašajo dobiček!

Dohodnina — glavni vir državnih dohodkov v Angliji

Stebra na sliki predstavljata angleški proračun za finančno leto 1950—51. — Levi stebel predstavljata državne dohodke po njihovih virih v skupnem znesku 3.898 milijonov funtov šterlingov, in sicer: a) dohodnina, b) davki na dediščine in dobičke, c) trošarina na alkohol, d) davek na poslovni promet, e) trošarina na tobak, f) pristojbine za zabave in prenočevanja, g) pristojbine za avtomobile, koleki in drugo.

Desni stebel predstavlja po glavnih namenih — ravno tako v skupnem znesku 3.898 milijonov funtov šterlingov — državne izdatke, in sicer: h) za obrambo, i) za prosveto, j) za zdravstvo, k) prispevki k državnemu zavarovanju, m) obresti za vojna posojila, za zadolžnice itd., n) za javna dela, državno upravo, kolonije, radijske oddajne postaje itd., o) državne investicije.

Beljaška razstava 1951

Po naravni legi, po kateri se tudi utirajo prometne zveze, je Beljaku usojeno v posredovalni vlogi med narodi in državami na tem delu Evrope prvenstvo pred Celovcem. Saj je Celovec že nekako ob strani, Beljak pa leži ravno v vozlu, kjer se stikajo poti vzhoda in zahoda, severa in juga.

Zato se je tudi odločil Beljak, da s svojo razstavno prireditvijo prehití Celovec, da razstavlja pred njim. Mogoče ni popolnoma posrečeno, da sta obe razstavi v obeh koroških glavnih mestih časovno tako blizu, ena prireditve vsled tega gotovo trpi in to verjetno beljaška, posebno še, odkar ima celovška razstava značaj deželne razstave.

Kljub temu in mogoče ravno zaradi tega pa moramo prireditelju, to je mestni občini beljaški, čestitati k moralnemu in gospodarskemu uspehu prireditve, o katerem moremo že danes govoriti, ko prinašamo prvo poročilo o letošnji beljaški razstavi.

Kakor lansko leto bo tudi letošnja razstava porazmeščena v dveh poslopijih, v glavni šoli in v obrtni šoli.

Radi bi opozorili predvsem na nekatere tvrdke, ki letos razstavljajo in katerih razstavne prostore predvsem priporočamo obiskovalcem, da si jih ogledajo.

GLAVNA ŠOLA: Po kakovosti dobrih čevljev je znana izdelovalnica čevljev in trgovina s čevlji Rudolf Behr, Beljak, Italienerstraße. Po patentiranih gradbenih ploščah vzbuja posebno pozornost razstava tvrdke ing. Hans Cerva, Beljak, Tschinowitzweg 8. Z usnjem na debelo in na drobno se morete preskrbeti v trgovini z usnjem Toni Dietrich, Beljak, Widmannngasse 36. Stavbenikom in zaseb-

nikom bo gotovo ugajala razstava podjetja Georg Götz, Beljak, Klagenfurterstr. 40, ki razstavlja vse vrste krovskega materiala. Tvrdka Josef Kömmetter in sin, Celovec, Alter Platz 33, razstavlja izdelke rokavic in usnjenih hlač. Razstava univerzalnih polnojarmenih žag strojnega

Karl in Andrej Kuchar iz Beljaka, Klagenfurterstr. in Samonig na Weißbriachgasse 12. Ne boste mogli iti mimo razstave otroških vozičkov tvrdke Hans Thomasser iz Beljaka, Widmannngasse, mimo razstave kmetijskih strojev tvrdke M. & F. Wiegele iz Beljaka, Italienerstr. 18, prav posebno pa ne mimo razstave splošno znane in izredno priljubljene beljaške tvrdke Warmuth Dietmar & Co iz Beljaka, glavni trg 22.

Franz Pirker

Zaloga hladilnikov, oprema hladilnih prostorov, instalacija hladilnih naprav

Wien - Dunaj V.,

Johannagasse 30 Telefon B 27 3 76

podjetja David Lindner iz Mlinar pri Beljaku bo gotovo zanimala vsakega obiskovalca. Ravno tako pa tudi razstava volne in volnenih izdelkov tvrdke Robert Lindner, Mlinar pri Beljaku. Zanimiva je tudi razstava talnih oblog in gradbenega materiala tvrdke Franz Mößler & Co iz Beljaka ter razstava tekstilnega blaga tvrdk

OBRATNA ŠOLA: Skoraj ne boste mogli zapustiti razstave pohištva tvrdk pohištveno mizarstvo Kulterer iz Beljaka, Ehrfeld iz Steinfeld-a, Josef Fercher iz Beljaka in Hutter & Schrantz iz Celovca. Hladilne naprave razstavljata tvrdki Franz Pirker z Dunaja in Donat Rauberger iz Beljaka, preproge znana tvrdka Josef Radlmayr iz Beljaka, po steklarskih izdelkih se odlikuje podjetje Hubert Tumpold iz Beljaka, cerkvene potrebišne pa razstavlja A. Winding iz Beljaka. Veliko zanimanje bodo gotovo vzbudili predmeti tvrdke za gospodinske potrebišne, ing. Rudolf Gottleben, Dunaj II., ki razstavlja med drugim lonce s prozornim pokrivalom.

S tem kratkim pregledom smo hoteli danes opozoriti obiskovalce razstave na nekatere tvrdke. S seznamom bomo v naslednji številki „Našega tednika“ nadaljevali, ker nam nekatere tvrdke še niso mogle dati zaželenih podatkov. Tako nam n. pr. vodstvo jugoslovanske razstave še ob zaključku lista ni moglo še končnoveljavno javiti, ali bo Jugoslavija sploh razstavljala. Pri tem se je vodstvo izgovarjalo, da ne more doseči potrebnega sporazuma z merodajno avstrijsko trgovsko zbornico.

Hubert TUMPOLD

STEKLO IN PORCELAN

Beljak-Villach, Gerbergasse 21a

Sedaj brusimo z modernimi brusilnimi stroji

Beljaška razstava! Dvorišče meščanske šole!

OBIŠČITE RAZSTAVO **POLJEDELSKIH STROJEV** tvrdke

M. & F. WIEGELE

BELJAK - VILLACH, Italiener Straße 16, Tel. 47-24

Terrakor-Betonhartstoff

Glavno zastopstvo

Franz Mößler & Co.

- ♦ VELETRGOVINA
- Z GRADBENIM MATERIALOM
- ♦ KROVSTVO

BELJAK - VILLACH

Josef Kömmetter u. Sohn

Izdelava rokavic in usnjenih hlač

Celovec-Klagenfurt, Alter Platz 33, Tel. 32-10

Toni Dietrich

TRGOVINA Z USNJEM

BELJAK - VILLACH
Widmannngasse 35

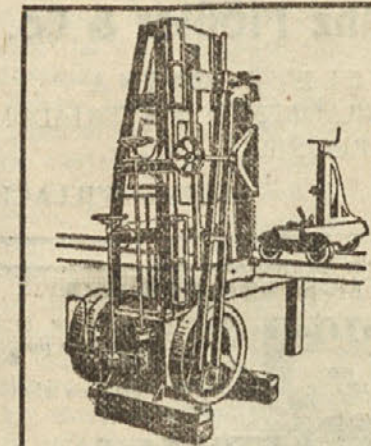
PODJETJE
ZA IZOLACIJE

Oberingenieur

Donat Rauberger

Izolacija profilov
toplote, mrazu in zvoku

Beljak - Villach,
Völkendorfer Straße 30

Univerzalne žage jarmenice

(SEITENGATTERSÄGEN)

za brezkonkurenčno in brezhibno izdelovanje rezanega lesa vseh vrst!
V štirih velikostih s širino prehoda do 100 cm!

David Lindner gradba strojev
Mlinar-Müllnern pri Beljaku (Villach)

Schleppe pivo - tekoče hranivo!

Za poletje

kupite najugodnejše v trgovski hiši

HANS

THOMASSER

Beljak - Villach
Widmannng. 33

40 let prvega zgornje-koroškega krovskega podjetja

GEORG GÖTZ

BELJAK - VILLACH

50 let oternit

krovni material, obloge za stene in pohištvo

Obiščite nas: Ausstellungsfreigelände Hauptschule, Richard-Wagner-Str.
Razdeljujemo vzorce plošč

EDUARD Payee

APARATI ZA SUHO BRITJE • SESALNIKI ZA PRAH
GRADEC - GRAZ GARTENGASSE 19

Aparati za suho britje kakovostno popolnoma odgovarjajo vsakemu drugemu britju, omogočajo pa, da se obrijete v dveh minutah. To pomeni veliko pridobitev na času.

Beri in širi
Naš tednik - Kronika

OD 28. 7.
DO 5. 8. 1951

BELJAŠKA RAZSTAVA

(VILLACHER
AUSSTELLUNG)

Na meji
treh dežel

Velik veselilni prostor

Reprezentativna tuzemska in zamejska razstava ♦ Obrt ♦ Industrija ♦ Trgovina ♦ Kmetijstvo

Razstavni prostor: Richard-Wagner-Straße (Hauptschule und Gewerbeschule), Telefon: 43-48, od 9. avg. 60-00 Veselilni prostor: Ossiacherzeile

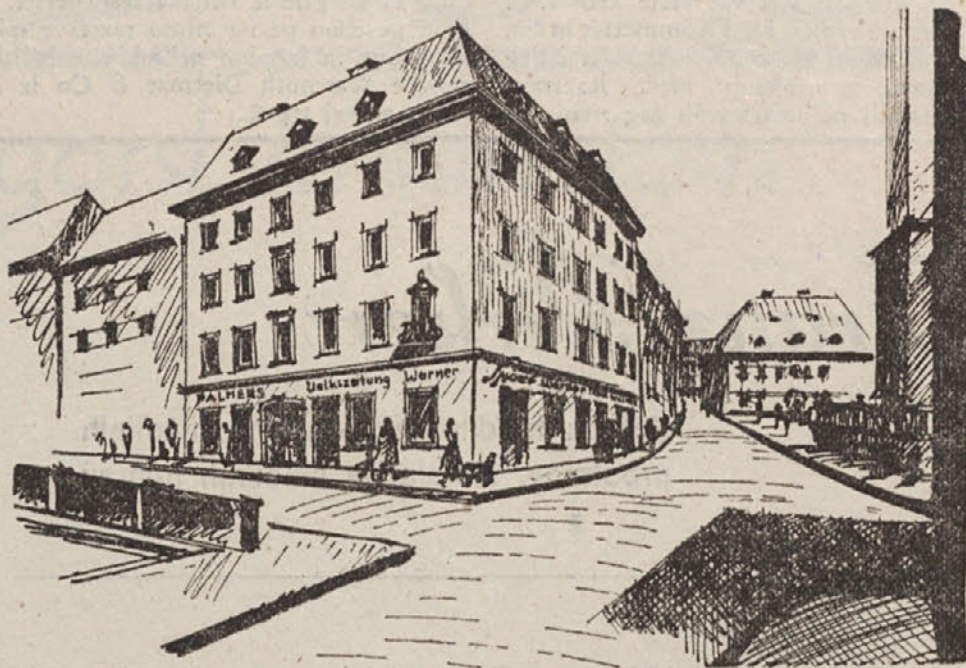
Dovršitev nove stavbe na vogalu 10.-Oktober-Straße - Kirchenplatz

Začetkom julija so dogotovili v Beljaku v bližini mestne župne cerkve novo stavbo, v kateri bodo deloma trgovski lokali deloma pa stanovanja.

Delo pri novi stavbi je bilo otežkočeno, ker je bilo najprej treba odstraniti po meter debele zidove, ki so nudili značilno sliko starega načina stavbarstva.

Delo na novi stavbi je izvršilo z veliko skrbnostjo stavbeno podjetje Jos. Wendler & Co. Za uspeh dela jamči že ime tvrdke same, ki je znana po svojem solidnem delu že 30 let. Stavbnemu podjetju se je zelo lepo posrečilo združiti arhitektonsko izvedbo z željami lastnika stavbe.

Gradnja stavbe je izpeljana tako, da so pri tem razširili prejšnje preozke ceste, vendar pa je pri tem ostal neokrnjen zgodovinski značaj tega starega dela mesta.

Adolf Eder

kleparski mojster

BELJAK—VILLACH,
Gerbergasse 19, tel. 49-18.

Slovenske oddaje v cadiu

CELOVEC (val 417.2 m)

Oddaje vsak dan od 14.30 do 15.00, ob sobotah od 9.00 do 9.30, ob nedeljah od 7.15 do 7.45, v torek in četrtek tudi od 18.30 do 18.55. — Poročila: Vsak dan (razen sobote in nedelje.)

Nedelja, 22. VII.: Verski govor — Petje in glasba.

Ponedeljek, 23. VII.: Iz svet. literature.

Torek, 24. VII.: Zdravnik — Solo-petje.

— Zvečer: Jezikovni paberk iz Koroške (jezikosl. študija dr. R. Ložarja).

Sreda, 25. VII.: Gospodinja in gospodar.

Četrtek, 26. VII.: Godba. — Zvečer:

„Rdeča kapica“.

Petek, 27. VII.: Sodobna vprašanja.

Sobota, 28. VII.: Iz slov. literature.

Nedelja, 29. VII.: Verski govor. — Petje in glasba.

NEW-YORK

(val 19, 25, 31, 49, 251 in 379 m)

Oddaje vsak dan ob 18.—18.15 in od 19.30 do 19.45 (samo val 379).

LJUBLJANA val 327,1 202,1 in 212,4 m

Oddaje vsak dan od 5.—7., od 12.—16. in

od 18.—24. ure, ob nedeljah od 6.30.—24. ure.

Slovenske pesmi vsak delavnik ob 5.25.

Gospodinski nasveti v torek ob 6.15 in ob

13.30. — Kmetijski nasveti v nedeljo ob

16.30. — Kulturni pregled v četrtek ob 14.15.

— Zanimivosti iz zdravstva in prirode v

sredo ob 19.40 in petek ob 14.15. — Prireditelji slovenskih narodnih pesmi v petek

ob 18.00.

21. VII.: ob 13.00 in 19.45 slov. narod.

in umetne pesmi.

22. VII.: ob 9.30 in 18.40 slov. narodne

pesmi.

23. VII.: ob 18.00 fantje na vasi.

Šport-Werner

BELJAK-VILLACH, OBERER KIRCHENPLATZ 1, TELEFON 60-41

Beri, širi in oglašuj v

„Našem tedniku - Kroniki“

CELOVEC, VIKTRINGER RING 26, Oglasni oddelek tel. 43-58

A. I. WILLNER

Klobuki za gospode, dame in otroke / Velika izbira pajčolanov za neveste / žalne potrebščine

BELJAK-VILLACH, Oberer Kirchenplatz 1

STAVBENI MOJSTER ING. HANS CERVA

IZDELAVA CERVA-PLOŠČ

BELJAK-VILLACH, TSCHINOWITZER WEG 8 TELEFON 45-29

MESTNI STAVBENI MOJSTER

Josef Wendler & Co.

PODJETJE ZA VISOKE IN TALNE GRADBE

BELJAK-VILLACH, KASSINSTEIG 2 (DEP. MOSSER)

TELEFON 43-59

VINZENZ KOMAR

Mehanično stavbeno in pohištveno mizarstvo

Peče šte. 9, pošta Arnoldstein

Portali — Sobna oprema

Pri novi stavbi so z velikim uspehom uporabljali Cerva-plošče. Te betonske plošče izdeluje podjetje ing. Hans Cerva v Beljaku po svojem posebnem patentiranem načinu. Te plošče so zelo priljubljene prav posebno v južnem delu dežele — Podjuna, Rož — uporabili pa jih bodo tudi za stavbo nove šole v Šmohorju.

Kleparska dela je v izredno zadovoljstvo izvršilo podjetje Adolf Eder iz Beljaka. To podjetje moremo priporočati za slična dela predvsem vsem župnim uradom.

Mizarska dela je izvršilo znano podjetje za mehanično stavbeno in pohištveno mizarstvo, Vincenc Komar, Peče pri Podkloštru. Mizarska dela se odlikujejo po svoji kakovostni izvedbi.

Končno ne smemo pozabiti novih poslovnih lokalov, ki jih prav toplo priporočamo našim bralcem. Tako na pr. športna trgovina Werner, ki je imela preje svoje prostore v poštni ulici. Ta trgovina nudi veliko izbiro vseh športnih predmetov. — Nadalje je trgovina s klobuki, Willner, preje v Moritschgasse. Ta tvrdka nudi veliko izbiro klobukov za dame, gospode in otroke.

Krovska dela je s priznano solidnostjo izvršilo podjetje Franz Mößler & Co iz Beljaka, ki je tudi dobavilo velik del za novo stavbo potrebnega gradbenega materiala.

Terrakor-Betonhartstoff

Glavno zastopstvo

Franz Mößler & Co.

◆ VELETRGOVINA

Z GRADBENIM MATERIALOM

◆ KROVSTVO

BELJAK—VILLACH

Miša dobrega pohištva

Spalnice, jedilnice in kuhinje, oblaženo pohištvo po zmernih cenah ugodna plačila na obroke Bombenkredit

Kulterer VILLACH BELJAK

ITALIENER STRASSE 1 (pri „Avtobahnhoi“)

KINO

Celovec - Hagenfurt
STADTTHEATER

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Od 20.—23. VII. Wer fuhr den grauen Ford

Od 24.—26. VII. Und der Himmel lacht dazu

PRECHTL

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30

Od 20.—26. VII. »Die Raubkatze«

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30,

ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Od 20.—23. VII. »Der schwarze Adler«

Od 24.—26. VII. »Bergkristall«

STADT-KINO

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Do 19. VII. »Der Mann für mich«

Predobjava!

Dne 4. avgusta 1951

LJAŠKO ŽEGNANJE

VILLACHER KIRCHTAG

Največji obhod narodnih nož ▶ 10 kmečkih godb ▶ Svetlobne igre na Dravi ▶ Dravski parobrod ▶ Veliki žegnanjski prostor

List izhaja vsako sredo. — Naroča se pod naslovom »Naš tednik«, Celovec, Viktringer Ring 26. — Cena mesečno 3 šil., letno 36 šil., za inozemstvo 5 dolarje. — Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik dipl. trg. Janko Urank, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tisk: »Carinthia«, Celovec, Völkermarkter Ring 25. — Telefonska številka uredništva in uprave 43-58. — Poštni čekovni urad šte. 69.795.